

POMURSKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA
ZA POMURJE

Leto VIII. — Štev. 19

Murska Sobota, 17. maja 1956

Cena din 10.—

OSNOVNO NAČELO LETOŠNJEGA DRUŽBENEGA PLANA: VEČJA STORILNOST IN ŠTEDNJA

Letošnji družbeni načrt temelji na osnovi: večja proizvodnja. Po dosedanjih predlogih bo znašala vrednost doseženega brutoprodukta 15 milijard 195 milijonov dinarjev kar kaže, da se bo povečala proizvodnja, v primerjavi z lanskim letom, za 12,7 odstotka, finančna realizacija pa za 20 odstotkov.

Predvidoma bomo povečali proizvodnjo v posameznih gospodarskih panogah tako: industrija premoga za 5%, industrija nafte za 42%, nekovinska industrija za 12%, kovinska industrija za 19%, industrija gradbenega materiala za 11%, lesna industrija za 17%, industrija usnja za 32%, živilska industrija za 5%, kar daje povpreček 20%.

dobri organizaciji proizvodnega procesa

Sem spada pravzaprav kopica vprašanj in problemov, ki jih je treba proučiti, če hočemo, da bomo družbeni načrt vsestransko realizirali.

Osnova večje proizvodnje ob manjših stroških je brez dvoma štednja, ki se v nekaterih podjetjih že uveljavlja. Štednja pa se seveda pozitivno odraža pri količinskem in finančnem učinku proizvodnje.

Storilnost dela je odsev pravilno normiranega dela za posamezna delovna mesta. V gospodarskih organizacijah bo potrebno na vsak način večino dela normirati in revidirati

DOGODKI ZADNJIH DNI

Predsednik republike maršal Tito se je v nedeljo vrnil s svojim spremstvom v domovino. Iz njegovih pozdravnih govorov jugoslovanskemu ljudstvu smo lahko razbrali, da je bila njegova pot nadose uspešna in da so rezultati celo presegli pričakovanja. To lahko razberemo tudi iz vsega poteka Maršalovega obiska, nadose prirčnega sprejema tako francoske vlade, kakor tudi francoskega naroda. Končno lahko to razberemo tudi iz skupnega poročila o razgovorih, ki jih je imela naša delegacija z najvišjimi francoskimi predstavniki. V teh razgovorih so se državniški dotaknili obeh bistvenih vprašanj današnje svetovne politike, zlasti pa še problema razoroževanja, posebej nuklearnega razoroževanja, in utrjevanja miru o svetu. Predstavniki obeh dežel so ugotovili, da se je stanje v zadnjih letih o svetu zboljšalo in da se morata tako Francija kakor Jugoslavija še naprej truditi, da se to stanje nadaljuje. Medsebojno sodelovanje na različnih področjih političnega, gospodarskega in kulturnega delovanja se bo še bolj razširilo, prav tako pa je važen tudi člen, ki govori o proučevanju načinov sodelovanja med Jugoslavijo in Francijo na področju izkoriščanja atomске energije o miroljubne namene. Predsednik Tito je tudi obljubil, da bo jugoslovanska vlada podprla vse napore v smeri liberalne rešitve alžirskega problema. Vse to sodelovanje bo izhajalo o duhu spoštovanja načel Ustanovne listine Organizacije Združ. narodov. Jugoslovanski narodi, ki so s pozornostjo spremljali pot predsednika Tita in njegovega spremstva ter razgovore, ki jih je naša delegacija vodila s francosko vlado, so z mislijo maršala Tita ovek kot zadovoljni, saj so besede in želje, ki jih je predsednik izrekel na svojem obisku, tudi besede in želje njihovih samih.

Meddržavni obiski se nadaljujejo. Po obisku francoskih socialistov, ki se sedaj vračajo iz Moskve, sta 15. maja odpotovala v Moskvo francoski ministrski predsednik Guy Mollet in zunanji minister Christian Pineau, kjer se bosta zadržala pet dni. Komentari o tem obisku so različni. Nekateri menijo, da naj bi potovanje francoskih državnikov v Moskvo pomenilo uvod v nov sestanek zastopnikov štirih velesil, kar bi ne bilo izključeno, saj se je predsednik Francija namenila igrati posrednika med obema glavnima partnerjema. Za rezultate s tega obiska pa moramo počakati do prihodnjega tedna.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Letos: za 12,7% večji družbeni proizvod

Iz razprave na skupni seji Okrajnega komiteja ZKS in Okrajnega odbora SZDL, ki je bila v M. Soboti v soboto 12. maja, in namenjena obravnavi letošnjega družbenega načrta, povzemamo nekaj osnovnih misli in napotkov.

Letošnji družbeni načrt predstavlja pravzaprav uzakonitev novih gospodarskih smernic v okviru komunalne ureditve. Načrt sam, ki predvideva predvsem povečanje proizvodnje ob zmanjšanih režijskih stroških kaže, da so gospodarske organizacije v večini primerov postavile realne letne plane, ki pa jih bo mogoče doseči le ob vsestranski

tiste norme, ki niso vsklajene s splošnim proizvodnim procesom. Lahko pa že ugotavljamo, čeprav smo glede normiranja še pionirji, da je pravilno normiranje dela ogledalo delovnega procesa in ključ za pravilno razdeljevanje sredstev. Vse te stvari do najmanjših podrob-

Moderne naprave (ena izmed njih na sliki) so vse bolj številne na naftnih poljih. (Foto Kološa)

nosti vključujejo naše gospodarske smernice in družbeni načrt, ki ima enotno izhodišče v večji proizvodnji, ki je ne narekuje nek administrativni ukrep, temveč popolnejša stopnja našega družbeno-gospodarskega razvoja s težnjo, da do skrajnosti izkoristimo vse gospodarske možnosti v proizvodnji in kmetijstvu.

Notranja organizacija proizvodnje zahteva vedno nove, prikladnejše oblike. Tako so n. pr. pri proizvodnji nafte že pričeli s sistematičnim proučevanjem proizvodnega

procesa. Prav bi bilo, če bi ustanovili pri okrajnem ljudskem odboru posebno komisijo, ki bi pomagala podjetjem pri proučevanju načina najbolj uspešnega dela.

Razumljivo je, da mora biti kot dopolnilo pravilne organizacije dela v proizvodnji, brezhibno tudi knjigovodstvo gospodarske organizacije. Oboje: kakor kader v proizvodnji, tako v knjigovodstvih, je treba strokovno še bolj usposobiti.

Tu je pravzaprav potrebna vse večja iniciativa gospodarske organizacije same, ki naj s primerjanjem posameznih delovnih mest računa tudi na to, da bo gospodarski učinek v proizvodnji tem večji, čim večja bo strokovna sposobnost posameznika.

Letošnji družbeni načrt, ki pred-

stavlja močno vez med okrajnimi in republiškimi družbenimi načrti, teži pravzaprav po stabilizaciji tržišča, povečanju industrijske proizvodnje ter večjem donosu v kmetijstvu. V tem smislu mora predstavljati n. pr. okraj kot celoto enotno gospodarsko območje, kajti začetki družbenega upravljanja še lahko vsebujejo v sebi podzvestne klice nezdravega lokalizma, ki pa se lahko orientira ne samo na določeno upravno enoto — občino, temveč celo na posamezno gospodarsko organizacijo. Da bo družbeni načrt predstavljal nek koristen krogotok sredstev je potrebno pravilno usmerjati vsa sredstva, namenjena za investicije, kakor tudi vsa ostala sredstva. Gre za pravilno delitev viška dela. Kakšen del tega viška sme uporabiti neka družbena enota neposredno, je odvisno predvsem od razmer, v katerih živi družbena skupnost kot celota. Zato je prav tukaj potrebno pravilno in dalekosežno pojmovanje ekonomsko-političnih temeljev celote, ki predstavljajo gospodarsko stabilizacijo.

ZA SMOTRNO UPORABO SREDSTEV V KMETIJSTVU

Letošnji proračun je v bistvu že izvajanje nove gospodarske smeri, saj predstavlja dokajšnjo samostojnost novih občinskih ljudskih odborov. Občine razpolagajo poleg proračuna za administracijo še s sredstvi skladov. Ta sredstva bodo znašala skupno okrog 600 milijonov dinarjev. Razumljivo je, da je skrb občinskih ljudskih odborov, kako bodo ta sredstva pritekala v določene sklade, še večja skrb in dolžnost pa je, kako bodo ta sredstva realizirali. Vodilo pri koriščenju posameznih skladov, ki so namenjeni za kmetijstvo, mora biti: vsa porabljena sredstva morajo imeti zadostno gospodarsko in družbeno opravičilo v okviru socialističnega razvoja kmetijstva. Nosilec te gospodarske politike mora biti kmetijska zadruga, od katere bo potem odvisna življenjska raven posameznega zadrugarja in kmeta.

Z letošnjim družbenim načrtom je uveden tudi pri kmetijskih zadrugah sklad za samostojno razpolaganje. Sredstva tega sklada bodo porabile kmetijske zadruge pretežno za investicije, kar bo kmetijske zadruge brez dvoma okrepilo. Kmetijske zadruge bodo letos prevzele tudi večino odkupa, saj se bo povečal promet v trgovinah na drobno za 26%, pri grosističnih odkupnih podjetjih pa samo za 5%.

Osnova za sestavljanje letošnjega proračuna je lanskeletna potrošnja. Skupno z občinskimi ljudski-

mi odbori znaša proračun 706 milijonov dinarjev. Ta vsota je razdeljena med OLO in občinske ljudske odbore tako, da predstavljajo sredstva okrajnega proračuna 254 milijonov, sredstva občinskih proračunov pa 452 milijonov dinarjev. Ta sredstva so namenjena skoraj izključno za kritje prosvetnih, socialno-zdravstvenih in upravnih stroškov. Ostale potrebe bodo morali kriti občinski ljudski odbori in OLO s sredstvi skladov.

Predvideno je, da bodo skladi pri OLO znašali okrog 500 milijonov

dinarjev, skladi občinskih ljudskih odborov pa 325 milijonov dinarjev. Ta sredstva skladov, ki so letos še sorazmerno nizka, bodo omogočila komunam vsestranski gospodarski razvoj. Razen teh skladov obstajajo letos tudi skladi kmetijskih zadrug, ki bodo znašali okrog 58 milijonov. Ta sredstva bi lahko zajeli v proračunih, vendar so ostala pri kmetijskih zadrugah, ki pa jih bodo morale uporabiti v namene, ki jih bodo predpisali občinski ljudski odbori.

Preizkušnja, ob kateri je treba iskati novih možnosti

Pri obravnavanju predloga družbenega plana je bilo še posebej poudarjeno, da je treba z investicijskimi sredstvi gospodariti zelo preudarno. Skupno s skladi za samostojno razpolaganje v podjetjih ter nekaterimi drugimi skladi pri občinskih ljudskih odborih bodo zna-

okolici Lendave so za to še posebej primerni, ker lahko izkoriščajo za gretje gred tudi zemeljski plin. Tako bi lahko z zelo skromnimi investicijami in v kratkem času uspeli pridelati precej zelenjave, ki bi jo posredovali na tržišču vseh večjih industrijskih središč.

Opekarništo je najbolj razvita industrijska stroka o Pomurju. Delovni kolektivi naših opekarn prispevajo lep delež za obči napredek pokrajine. Na sliki: pogled na radgorsko opekarno. (Foto Kološa)

šala vsa sredstva okrog 755 milijonov dinarjev. Če pa k temu prištejemo še 500 milijonov dinarjev investicij, ki jih bo dobila Nafta v Lendavi za raziskovalna dela, bodo ljudski odbori in gospodarske organizacije imele letos okrog 2 milijardi dinarjev sredstev na razpolago.

Proračuni občin sicer niso visoki, imajo pa občine predvidenih precej sredstev tudi v skladih za gradnjo stanovanj, za vzdrževanje cest in za ostale investicije. Investicijske sklade bo treba med drugim uporabiti za povečanje drobne proizvodnje. Proizvodnjo v kmetijstvu je mogoče povečati predvsem z ureditvijo nasadov povrtnin. Nerazumljivo je, da dobivajo industrijski centri severne Slovenije skoraj vso zelenjavo iz Dalmacije, čeprav so tudi v Pomurju dobri pogoji za gojitev različnih povrtnin. Kraji v

Pri izvajanju letošnjega družbenega načrta bo čutili bolj kot kdajkoli prej pečat kolektivnega upravljanja v gospodarskem in družbenem življenju, saj je dobro gospodarjenje z obstoječimi sredstvi pravzaprav trda preizkušnja občinskih svetov in upravnih organov v podjetjih. Z uspešno izpolnitvijo začrtanih nalog bo potrjena zrelost družbenih organov v naši samoupravi in s tem dan tudi pogoj za še hitrejši vsestranski razvoj.

(Nadaljevanje na 2. strani)

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 18. do 27. maja

V drugi polovici tega tedna en ali dvakrat močnejše nevihtne padavine.

V prihodnjem tednu v splošnem lepo, povečini sončno vreme, lahne krajevne nevihte možne.

M. M.

KAZNIVA DEJANJA,

zlasti gospodarski kriminal, je treba preprečiti vnaprej

Z nedavnega posvetovanja v M. Soboti

Koncem aprila je bil v M. Soboti sestanek predstavnikov javnih tožilstev Pomurja, mariborskega Okrožnega javnega tožilstva, zastopnikov pomurskih sodišč, okrajnih gospodarskih inšpekcij. Tajništva za notranje zadeve ter okrajnih oblastvenih in političnih funkcionarjev. Konferenco je vodil okrajni javni tožilec dr. Beguš, ki je uvodoma navedel, da je bilo v letu 1955 prijavljenih v kazenski postopek 1975 znanih storilcev ter vloženih 190 prijav, ki so jih povzročili neznan storilci. Med storilci je največ pretepačev, tem slede prekupčevalci, za njimi pa ube-

Zasledili smo tudi primere, ko potteče motiv za kaznivo dejanje iz težnje po veseljaškem življenju.

Med objektivnimi okoliščinami, ki omogočajo, da se odkrijejo nepravilnosti, je javni tožilec omenil pomanjkljivo in neredno kontrolno in revizijsko službo. Pri 50 zadru-gah v okraju je bilo v letu 1955 pregledanih samo osem. Oblastvene ustanove ostanejo skoraj nepregledane, ker ni za to potrebnega kadra. Organi družbenega upravljanja niso l. 1955 prijavili niti enega kaznivega dejanja. Tudi pri razme-roma velikih škodah ne smatrajo niti uprave, niti organi družbenega upravljanja za svojo dolžnost, da bi v zaščito družbe, svojega pod-jetja in svoje eksistence prijavili dejanje in storilca.

V razgovoru, ki se je navezal na izvajanja okrajnega javnega tožil-ca, je bilo večkrat poudarjeno, da je potrebno, če želimo doseči izboljšanje, posvetiti primerno skrb pre-ventivi, ker je kazen le represivni ukrep, ki se ga družba le v skraj-nosti poslužuje. Kriminal je treba preprečevati vnaprej, kar je na-loga tako strokovnih organizacij, sindikatov in organov družbenega upravljanja. Zlasti je potrebna pomoč, strokovna in ideološka, prek-murskemu proletariatu, ki je še

razmeroma mlad, prav tako pa je mlado tudi delavsko samoupravlja-nje.

Končno je bilo še omenjeno, da bi bilo primerno, če bi tudi sodišča seznanjala ljudske odbornike in funkcionarje s problematiko, s ka-tero se dnevno srečujejo. Prav tako so navzoči prišli do zaključka, da bi bilo umestno stvari iz obravna-vanega področja iznašati na razšir-jenih sejah Sveta za notranje za-deve.

Drobec iz problematike o soboških komunalnih napravah:

Nekatere ceste ne odgovarjajo potrebam

Murska Sobotica se lahko ponaša danes že z marsičem: lega mesta sa-mega je za vsestranski razvoj ugod-na. Ne more pa se M. Sobotica ponašati s cestami, ki ne zadovoljujejo prometno-turističnim niti zdravstve-no-urbanističnim načelom.

Pred nekaj leti je bila tlakova-na Kolodvorska ulica, zraven se del Titove ceste do Trga zmage. To je bil v glavnem začetek in konec tlakovanja in urejevanja murskoso-boških cest. Republiška uprava za ceste je imela v programu tlakova-nje predvsem dveh glavnih mursko-soboških cest, in sicer: cesto od ti-šinskega mosta do pokopališča in Lendavsko cesto. Posebno Lendav-

ska cesta, ki predstavlja magistralo dela mesta, je sedaj izredno slaba. Niso dovolj urejene niti najpotreb-nejše naprave kot je n. pr. kanali-zacija, pri čemer pa trpi seveda tu-di cestišče.

Občinski ljudski odbor v Murski Soboti je bil pripravljen prispevati nekaj sredstev kljub določenim pro-računskim težavam. ObLO bi dal v glavnem sredstva za ureditev rob-nikov in pločnikov. Ker pa je tre-tutno tudi Republiška uprava za ce-

ste na tesnem s sredstvi, predvide-vajo, da bodo morali vsa dela od-goditi. ObLO samemu pa seveda ni mogoče prevzeti vseh del.

Kljub trenutnim težavam bo tre-ba vsekakor v čim krajšem času pri-četi z modernizacijo posameznih cestišč, predvsem pa tistih, ki sedaj nikakor ne ustvarjajo ugodnega vi-deza. Posipanje cestišča s kame-njem, ki je že pripravljeno na Len-davski cesti, je vsekakor premalo in bo to le začasen ukrep.

Pionirji radgonske gimnazije so se odzvali tekmovalnemu razpisu „Pionirskega lista“

Na poziv Pionirskega lista, da prično pionirski odredi vse Slove-nije tekmovalne s 15. aprilom, so se med drugimi odzvali tudi pionirji Nižje gimnazije v Gornji Radgoni. Tekmujejo pa v kulturnoprosvet-nem delu, v prostovoljnem delu pri izgradnji fizikalnih objektov

prav tako že tekmovali. Tako so 15. aprila gostovali na Borlu s pev-skim zborom in igro »Rdečo kapi-co«, v Križevcih pri Ljutomeru pa so 6. maja priredili uspeh koncert, na katerem je 80-članski pevski zbor pod dirigentskim vodstvom ravnatelja šole tov. Manka Golarja

Mladina je naš obet — tudi na kulturnem področju. Na sliki: mladinski pevski zbor MKUD »Dane Šumenjak« na soboški ESS pod vodstvom prof. Hajnske.

(Foto Kološa)

in še kje. Tako trenutno delajo igrišče za rokomet in so do 5. maja na-pravili že 1250 prostovoljnih ur. Ra-zen tega nameravajo urediti s pro-stovoljnimi delom tudi igrišče za ko-šarko. Vse te objekte bodo imeli na lepem prostoru pred graščinskim poslopjem, v katerem imajo svojo šolo. Deklice pa urejajo lep vrt.

V kulturnoprosvetnem delu so

MLADINSKI PRAZNIK PRI GRADU

Mladina v graški občini se pri-pravlja na svoj praznik, ki ga bo imela 27. maja. Tega dne bodo tek-movali kosci in grabljevi, največ pa bo športnih tekmovalcev, in sicer v nogometu, v odbojki ter košarki, če bo do takrat pripravljeno košarkar-sko igrišče. Popoldne bo graška mla-dina ponovila dobro pripravljeno

zapel več narodnih in umetnih pe-smi.

Tako je pionirski odred Jožeta Kerenčiča z radgonske gimnazije odločno posegel v tekmovalne in upa do 25. maja, to je do rojstnega dne Maršala Tita, doseči pomembne uspehe in se potegovati za eno naj-višjih mest.

štiridejanko »Zaradi stanovanja«. 10. junija pa bodo v čimvečjem številu obiskali zaključni del festi-vala mladine Pomurja v M. Soboti.

CRENSOVSKI pionirji so si s svojim denarjem omislili žoge. Zdaj je večkrat ži-vo na njihovem športnem igrišču; z mla-dinci tekmujejo zlasti v odbojki. Sklenili pa so, da se bodo v tej igri pomerili tudi z ljutomerskimi pionirji.

KULTURNI RAZGLEDI

POLEMIKA

JE MED DOBRIM IN SLABIM ŠE KAJ VMES?

Po mnenju tov. Milana, člankarja v zadnji številki (4.-5.) »Utrinkov«, ni prav ničesar. On namreč pravi, »da je zadnje čase postala navada v Soboti, da vse stvari (bodisi dobre ali slabe) sprejemamo s istim: »ni bilo zelo dobro, niti ni bilo zelo slabo, in s tem posredno aposto-fira najprej moje poročilo o izved-bi »Martina Kačurja« v PV, hkrati pa tudi celotno pisanje v kulturni rubriki našega lista. Omenjenemu tovarišu prav gotovo ne bi odgovo-ril, če se ne bi v svojem članku to-liko skliceval na »načelnost« in »od-ločnost«: »Treba je načelno in od-ločno povedati: je dobra ali ni« (namreč neka stvar, najbrž, — ali kaj?)

»Načelnost« zastopam stališče, da je med dobrim in slabim še nekaj, še ena ali pa celo več stopenj. Ali je mogoče trditi, da je človek samo dober in samo slab? Ali je mogoče kategorično trditi, da je neka drama-ska predstava samo dobra ali pa samo slaba? Ali je mogoče reči, da je noč samo črna in dan samo bel? Primerov na kupe. In če vzamem še onega iz dijaškega življenja: ali je znanje samo dobro ali samo slabo? Ali je dijak samo dober ali samo slab? Skratka: tov. Milan zelo

poenostavlja naše življenje, kar mu seveda ne ustreja. Če bi bilo tako, kakor trdi Milan (in dobro, da ni tako), bi bilo na svetu silno dolgo-časno. Vse bi bilo enostavno, pre-prosto in jasno: na eni strani bi bili samo dobri ljudje, ki bi stali v fronto proti slabim, in zopet narobe: slabi bi napravili bariero proti do-brim. Mi pa dobro vemo, da samo dobrih ljudi ni, pa tudi samo slabih ne, da je človek skupek obeh kom-ponent: dobrega in slabega. Pri tem ali onem prevladuje ta ali ona kom-ponenta, toda: absolutno ne prevla-duje nobena. Po isti logiki (Milano-vi), bi tudi v naravi ne bilo oden-kov in nijans: ta cvetlica je samo bela in ona samo rdeča. Kaj pa pre-čudovito prelivanje barv, ki jo je narava dosegla v taki meri, da ji človek še imena in izraza ne ve? In čemu imamo v šolah razpon ocen od ena do pet in nasprotno? Če bi bilo po Milanovi reformi, bi imeli enostavno dvojce ocen: pet in eno, kajti dijak in njegovo znanje je lahko samo dobro ali pa samo slabo!

In če preidemo še k dramski predstavi. Po Milanovem je lahko dobra ali pa slaba in pika. Tak Milanovski princip bi bil za kritika

res enostaven in prijeten. Kritiki bi napisal naslov predstave, ki jo ocenjuje, potem pa v prvem stavku povedal:

»Predstava je bila dobra. — XY ali pa: »Predstava je bila slaba, XY. — Čemu še potem podrobnosti? Ljudje naj vedo: dobra je ali slaba je.

Da je tak princip, taka »načel-nost« zgrajena na močvirnatih tleh, je nehoti povedal v isti sapi, ko trdi zgoraj, tudi tov. Milan, ko pravi v nekem odstavku takole: »Če torej na koncu sumiramo igralski del predstave, moramo ugotoviti, da uprizaritev kot celota ni popolnoma (podčrtal F. Š.) uspela.« Če se tov. Milan tako zavzema za »načelnost« in »odločnost«, zakaj potem ni na-pisal, da predstava »ni uspela«, ne pa da napiše »ni popolnoma uspela«? Kajti, logično je, da če ni »popolno-ma« uspela, da je uspela torej del-no. To je pa prav isto, kar sem v svojem poročilu o predstavi trdil tudi jaz: predstava ni bila ne zelo dobra in ne zelo slaba, ni bila niti nadpovprečna niti podpovprečna, ampak nekeje vmes.

Se nekaj besed k poročilu tov. Milana o predstavi mimogrede po-vedano: v oceni igralcev je Milan po-vedal skoraj natanko isto kakor jaz. Že v začetku se tov. Milan spo-takne ob mojo »kritiko«, za katero pravi, da »je vprašanje, če je to bila

sploh kritika!«. Nikjer nisem trdil, da je bila kritika. Napisal sem celo in to še v kar užitni slovenščini, da je bilo poročilo: »Predstava je bila postrtovalno amatersko delo vseh nastopajočih in temu objektivnemu dejstvu se podreja tudi to poročilo.« (PV, št. 15, 1956.) Mnenja sem nam-reč, da amaterska predstava nika-kor ne more biti ocenjena tako, kakor je lahko profesionalna. Jas-no je, da je treba povedati pred-vsem, če je bila idejno (ne mislim tu samo svetovnonazorsko) zgreše-na ali ne. To je namreč mnogo važnejše, kakor pa »notranja dina-mika«, za katero se Milan toliko zavzema. Igralski del pa je podre-jen raznim objektivnim dejstvom, ki jih je treba upoštevati (medtem ko jih pri poklicnih igralcih ni tre-ba). V tem smislu sem tudi napisal svoje poročilo. Ko pa bomo imeli lastno gledališče v M. Soboti, pa je lahko tov. Milan brez skrbi, da bo-mo imeli tudi drugačno, strožjo kri-tiko in strožji kriterij, pri katerem pa se kljub temu ne bomo posluž-ovali dileme dobro: slabo, temveč kaj je bilo dobro in kaj slabo in šele tedaj, ko bomo ugotovili, česa od teh dveh komponent je v upri-zoritvi več, bomo lahko zapisali, kakšna je predstava bila. To pa je obenem odgovor na njevo za-skrbljenost o »zdravi« in »objektiv-ni« kritiki v zadnjem stavku nje-vega poročila.

Franc Šrimpl

MAJHNA SKUPŠČINSKA KRONIKA

Regulacija Mure

Na nedavnem, drugem le-tošnjem plenarnem zasedanju obeh zborov zvezne ljudske skupščine so dokaj razprav-ljali tudi o državnih posestvih in melioracijah, ki so izredno pomembne za nadaljnji raz-voj naše kmetijske proizvodnje. V zvezi s tem zasluži tudi vso pozornost obširno poro-čilo anketne skupščinske ko-misije za kmetijska posestva in melioracije.

Komisija, ki se je svojčas mudila tudi v Pomurju, je v svojem poročilu med drugim ugotovila tudi dejstvo, da v povprečnem poplavnem letu povzroča reka Mura 400 mi-lionov dinarjev škode; ogro-žene obale Mure pa merijo po podatkih zveznega zavoda za gospodarsko planiranje 55 km. Za Savo in Dravo je to naj-daljše ogroženo obrežje v naši deželi. To dejstvo zate-gadelj že samo po sebi dovolj prepričljivo govori o nujnosti regulacij.

Anketna komisija zvezne ljudske skupščine meni, da bi bilo treba čimprej sprejeti temeljni zakon o vodah v ka-terem je tudi predvideno for-miranje posebnega sklada za vodovje in sicer tako zvezne-ga kakor tudi republiških skladov, ki bi se uporabili potem za melioracijska dela.

Na ta način bi se potem v Pomurju in v mnogih ostalih naših žitornih predelih za-ščitile oziroma razširile obde-lovalne površine, kar bi vse-kakor pozitivno vplivalo na našo kmetijsko proizvodnjo, ki jo moramo čimbolj izpopol-niti in dvigniti.

niki preko državne meje. Nato pridejo na vrsto tatiči, tatovi zaseb-nega premoženja, medtem ko so ostala kazniva dejanja redkeje za-stopana.

V letu 1955 je bilo skupno obto-ženih pri okrajnih sodiščih 445 lju-di zaradi gospodarskega kriminala. Torej število, ki je enako z obso-jenimi pretepači. Škoda, ki so jo s svojimi dejanji povzročili naro-dnemu gospodarstvu, znaša blizu šest milijonov dinarjev. Samo s pone-verbami je bila skupnost oškodova-na za 1.105.000 din, medtem ko je nevestnost v službi in neodgovorno gospodarsko poslovanje prizadelo soboškemu okraju za milijon di-narjev škode. Tatvine so olajšale družbo za preko pol milijona di-narjev in prav za toliko tudi zata-jljive obče ljudske imovine. Prece-jenja škodo so povzročile tudi dav-čne utaje. Vse to kaže, da tudi te razne »drobnarije« ovirajo redno poslovanje našega gospodarstva, da ne teče vselej tako, kot se od so-cialističnega gospodarstva mora in sme pričakovati.

Med vzroki, ki vodijo do raznih prekrškov, je treba omeniti premaj-hen čut odgovornosti do skupnosti in do zaupanih poslov, ki jih neka-teri lahko miselno prevzemajo in iz-vršujejo, misleč, da družba od njih ne bo terjala odgovornosti, v kol-i-ko bi ta ali oni problem ne bil pra-vilno rešen. Poročevalec je pokazal tudi na neodgovornost onih, ki od-ločujejo pri nameščanju oseb brez vsake kritičnosti ali celo kljub po-čutnosti o nesposobnosti, neizkuše-nosti ali amoralnosti prosilcev. Tudi lahkovernost je večkrat vzrok na-stalih primanjkljajev: blago se kre-ditira brez vsakih zapisov ali pa so ti pomanjkljivi, naročniki dobi-vajo nekvalitetno blago, ki ga je podjetje odkupovalo po pretiranih cenah in pdb. Malomarnost največ-krat botruje škodljivim posledicam: denar se hrani nezaklenjen, listine nosijo po žepih, uprava ni obvešče-na o reklamacijah, ki bi jih lahko še odvrnil, denar tudi v večjih količinah, prepuščajo drugim na zaupanje, vknjižbo izpajajo in se razlike iz-raznavajo s fiktivnimi računi, kar vse vodi prej ali slej do poloma.

Problemi in problemčki Ljutomera tako kot so prišli v novinarjevo beležko

Pravzaprav je težko samo začeti. Kajti štiri ceste vodijo v Ljutomer in ob teh cestah je mesto, ki skriva v sebi nešteto problemov in problemčkov; toda eno drži: po vseh štirih cestah je mogoče priti v središče mesta — na Glavni trg. Kužno znamenje iz 18. stoletja, levo in desno pa lepo urejen park, ki je šele v povojih. Pravzaprav je že nekaj dni precejšen življenjski trg. S kamioni prevažajo zemljo. Urejšajo lepote nasade. Najbrž še letos.

Ljutomerski Glavni trg s kužnim znamenjem (Foto Kološa)

prav gotovo pa že čez nekaj let, bo Ljutomerski Glavni trg dika metropole zelene Prlekije.

Med drobne, pa zato nič manj pomembne problemčke spada tudi otroško igrišče. Moram zapisati, da to za Ljutomerčane ni več noben problem, kajti naobetna mladost že ima gugalnice in druge naprave, ki nudijo mladini vsaj skromno razvedrilo. Tisti, ki pridejo v Ljutomer z vlakom in izstopijo na postajališču, lahko vidijo to igrišče. Pa še nekaj zbode človeka takoj v oči. To je novi park pri postajališču. Počasi, počasi, zato pa tembolj zanesljivo dobiva Ljutomer lepši zunanji videz.

Če potrkas na občinskem ljudskem odboru zveš marsikaj kar tako mimogrede. In če te zanimajo letošnji načrti, ti povedo, da bodo pričeli graditi novo poštno poslopje. Stavba na Ormoški cesti, kamor se bo med drugim vselila tudi lekarna, pove že sama dovoli, saj je v glavnem dograjena. Manjka le še notranja ureditev. Nekaj bo treba žrt-

vovati tudi za modernizacijo posameznih obrtnih obratov v mestu — menijo na občini. Približno 13 milijonov dinarjev znašajo po približnem predračunu vsa dela, ki bi prišla v poštev pri modernizaciji. Seveda, to še ni končna številka. V koliko pa bo ugodeno posameznim prosilec, bodo odločala sredstva.

Kakor vse kaže bo gradbena dejavnost v Ljutomeru precej živahna. Nekaj bo sredstev, toda križ je že gradbenimi podjetji. Remont je že četrto Ljutomersko gradbeno podjetje, ki ima smolo; toda ne zaradi kakih nepremostljivih objektivnih težav! In še ena, tako trenutno vznemirljiva stvar je v Ljutomeru. To je tistih 370 tisočakov, ki so pri trgovskem podjetju Zarja zmanjkali kot kafa, da Nade niti ne omenjam zaradi borih 8 stotakov.

To je nekaj stvari, ki jih hitro ugotoviš, pa čeprav prideš v Ljutomer po katerikoli izmed štirih cest, ki vodijo v mesto.

-jm

SEBEBORSKE PEVKE ROJAKOM V TUJINI

Prebivalci Sebeborca v Prekmurju se prav lepo zahvaljujejo svojim rojakom-izseljencem za številne čestitke in ljubeznive komentarje o »Borovem gostovanju«; pozdravljajo jih in jim želijo vse najboljše in seveda — skorajšnje svidenje.

Josip Nemec ženi Mariji Nemec, 4 Rue du Pont Louis-Philippe, Paris IV.

Družini Kuplenova in Norčičeva Ireni Kuplen in Irmi Rabie z družino, 3 Rue de la Huchette, Paris V.

Adam sestri Mariji Canet z možem iz Routed Orleansa.

Teodor Barbarič iz Krnec Lini Barbarič, au Domaine de Lafan v Rionu.

Stefan Cipot sestri Ireni Tomini, St. Germain, Village par Pont Audemer, Eure — vsem v Franciji.

Starši in brat, ki odhaja služiti rok v Jug. Armado, Josipu Vrataru iz Lengana.

Družini Šipličova in Sinjorova Francu Janži in Rudiju Poredošu iz Nürnberga 39.

NEKAJ IZ VELIKE POLANE IN OKOLICE

V Veliki Polani so se dobro pripravili na občni zbor kmetijske zadruge; na sejo so povabili tudi zastopnike množičnih organizacij in SZDL.

Ugotovili so, da kmetijski strokovnjaki, ki so bili poslani v inozemstvo, ljudem kaj malo povedo, kaj so tam videli. O domačem kinu so slišali, da je imel 380 tisoč din prometa; pri izbiri filmov pa bo potrebno še posebej paziti na to, da bodo predvajali raznovrstne filme, obiskovalci pa še s posebnim zadovoljstvom gledajo domače filme. Kinopredstave naj bi bile v bodoče tudi ob državnih praznikih. Prav tako so obiskovalci izrazili željo, da v bodoče ne bi več prišlo do zastojev pri predvajanju filmov zaradi prekinitve električnega toka. Manjše okvare v omrežju je treba pravočasno odpraviti, zlasti se ob sobotah in nedeljah, da ljudje ne bodo prikrajšani za užitek.

KAJ JE BOLJE: ENA PALICA ALI VEČ PALIC V BUTARJI?

Brezovčani pa so krepko obračunali s tistimi, ki jih že ves čas ovirajo v prizadevanjih za elektriko. Ljudje so končno sprevredili, da je slabo poslušati samo enega, ki je vlekel voz nazaj in tako podražil elektriko kar za pol milijona din. Za toliko bi namreč bil material cenejši, če bi bili lani elektrificirali svoj kraj. Sedaj je prevzela vso pobudo in akcijo v roke SZDL. V rekordnem času so zbrali potrebna denarna sredstva in sedaj pričakujejo, da bodo prvič zasvetili že sredi junija. Objubljajo pa tudi, da bodo takrat povedali odločno besedo na račun tistih, ki so jih dosedaj ovirali pri tem pomembnem dejanju. Brezovčani pa so se tokrat še nekaj prepričali: namreč, da imajo iste pravice in dolžnosti vsi gospodarji, ne glede na to, ali prebivajo v središču vasi ali pa izven nje.

NOVA POT IN SE KAJ

Krajevni odbor je imel dosedaj že tri seje in nekaj posvetovanj. Zdaj so predlagali ljudskemu odboru, naj bi se zavzel za odprtje krajše poti do Lendave ob pa-

toku Crncec. Tako bi skrajšali pot do občinskega središča za 4 do 5 km v eni smeri, s čimer bi bilo ustrezno polanskim ljudem in živini. Z dobro voljo in manjšimi denarnimi sredstvi bi bilo moči izpeljati tudi to zamisel, saj so tudi Velikopolančani in okoličani pripravljeni pomagati pri delu.

Drugače pa se ljudje živo zanimajo za razvoj in delovanje nove občine; zadovoljni so, da lahko najosnovnejše zadeve opravijo na svojih krajevnih uradih.

Motiv iz Velike Polane

(Foto Kološa)

LICITACIJA NA GUMNU

22. aprila je Krajevni odbor Vel. Polane dal v najem vsake pašnike in drugo. Bilo je deževno vreme, zato so se odločili, da bodo ta posel opravili kar na nekem gumnu. Toda ljudje so povedali drugače in zahtevali, da naj bo licitacija v kakem dostojnejšem poslopju, saj so sami mnogo žrtvovali pri gradnji občinske stavbe in dvorane. Prav tako so povedali nekaj kritičnih besed na račun graditelja, ki je dal dvorano v občinski zgradbi prezidati, tako da se ob slabem vremenu nima človek sedaj kam za teči. Nauk: ljudje znajo ceniti tisto, kar so si zgradili in se nočejo več zbirati po gumnih! Sac

Janez Horvat iz Krnec mater Karolini Mikola, Calle Passo dell Arena No 67-77, Montevideo — Uruguay.

Josip Hujs hčerki Mariji Hujs v Buenos Airesu, Argentina.

Družina Sinjorova in Julija sestri Etelki Gergorec v Kanadi.

Navedeni rojaki bodo lahko slišali pozdrave po Radiu Ljubljana v oddaji »Za izseljence«; v soboto, 26. maja ob 22.15 uri, ko jim bodo zapele tudi »Sebeborske pevke«.

na Horvata (Hrepenenje, Cvetje), Branka Šemena (Aprilski dan, Pomladna misel, Sanjam o tvojih očeh) in Franca Ošlaja (Cvet se cvetu priklanja). Prozni del vsebuje delo Draga Grah (Se je sijalo sonce), Alfreda Matiša (Grah na Koru, Utrinki vaškega življenja). Na koncu sledijo poročila Milana o »Martinu Kačurju« in še kaj (kritika o igri). V: Košarka na soboški gimnaziji, Milan Erjavec: Vprašajmo tudi dijaka ... (misel ob anketi o reformi šolstva), poročilo tov. Trplana o kulturnoumetniškem delu dijakov ESS v M. Soboti v zadnjih 17 letih in o šahu na gimnaziji (Toth). Priloženo je tudi kazalo letošnjega letnika in čestitke raznih podjetij (4).

Literarni krožek soboških srednješolcev je uspešno rešil svojo nalogo in mu želimo v prihodnosti še več uspehov.

Ernest Ebenšpanger

KRATKE KULTURNE NOVICE

V Ljubljani že od 25. aprila z uspehom prikazujejo domačo odrsko noviteto, Smoletovo dramo »Potovanje v Koromandijo«, delo, ki je bilo v natečaju ljubljanske Drame nagrajeno s prvo nagrado. Zdi se, da je imela žirija pri tem delu srečnejšo roko, kakor pa jo je imela pri Javorskovi farsii »Povečevalno steklo«.

Po gostovanju v Ljutomeru in v Lendavi je prvi amaterski simfonični orkester Pomurja v torek 15. t. m. gostoval tudi v Radgoni, kjer je prav tako kakor v ostalih krajih žel lepo priznanje občinstva.

V Mariboru je Slovensko narodno gledališče prejšnjo soboto uprizorilo dramo francoskega pisatelja Giradoux »Siegfried« (Režija Ja-

ALI SO SE V ŠALINCIIH SPRLI Z ELEKTRIKO?

Elektriko na vsak način

Nekako tako so že pred nekaj leti sklenili ljudje v Šalincih in Kristiancih pri Ljutomeru. Sklenili so, toda, najbrž je bilo malo takih, ki so se tudi dobro zavedali, da elektrike ne bo brez truda in sredstev. Ni bila šala spraviti elektriko v Šalince in Kristiance že zaradi tega ne, ker je bilo treba zgraditi transformatorsko postajo, razen tega pa so v obeh vaseh hiše tako raztresene kot malokje drugje. No, pa so le pričeli ...

Najprej deleži

Tu je bil prvi nesporazum, ki je vzbudil precej negotovanja. Naredili so približen obračun vseh stroškov, ki bi jih morali plačati vsi vaščani. Lahko rečemo: skoraj polovica vaščanov je takrat odklonila sodelovanje z izgovorom: plačali bomo takrat, ko bomo imeli denar. Toda ni bilo

V nedeljo 20. maja v Murški Soboti PRAZNIK POMLADI

Društvo prijateljev mladine o M. Soboti bo s sodelovanjem drugih društev privedlo v nedeljo 20. maja na nogometnem igrišču Praznik pomladi s telovadnim programom, ki je prvenstveno namenjen naši mladini. Prišli pa bodo seveda tudi starši in drugi, ki jim je mladina pri srcu.

Ze dopoldne ob 9. uri bodo na igrišču nogometna, športna, strelška in šahovska tekmovanja, tekme jadrarnih modelov.

Popoldne ob 13. ure naprej bo pester zabavni spored. Ob zvokih godbe se bodo pionirji in cicibani po spoje zabavali in veselili. Igrali se bodo z žogo in brez nje, rajali, peli in streljali z zračno puško. Uporabljali bodo poljski telefon, govorili v mikrofoni in naročali radioplošče po želji.

Ogledovali si bodo razne razstave in domove tabornikov, ki bodo za obiskovalce kuhali okusno kosilo zelo poceni. Vsakdo, ki bo želel »kosilo, pa bo moral imeti s seboj lonček in žlico.

V zraku bodo krožila motorna letala, iz katerih se bodo spuščali padalci.

Ob treh popoldne bo prijeljal na iskren konjiču Zele- ni Jurij in bo ob rajanju mladine sežgal Snežaka, katerega smo se letos že vsi napelicali.

Promet na prireditvenem prostoru bodo urejevali uniformirani pionirji — prometniki, ki so se na to službo pripravili o posebnem tečaju pod vodstvom ljudskih milicnikov.

Kolektivi so pomagali pionirjem

Pionirski pevski zbor na Nižji gimnaziji v G. Radgoni se iskreno zahvaljuje kolektivu radgonske opekarne in njenemu direktorju tov. Jožetu Hrastelju ter Trgovskemu podjetju in njegovemu šefu tov. Kovaricu, ki so omogočili brezplačen prevoz s kamionom od Radgone do Križevca in nazaj, kjer je pionirski pevski zbor priredil koncert. S tem so prihranili velike izdatke, ki jih skromna pionirska blagajna ne bi zmogla, ker se na takih koncertih zasluži komaj toliko, da se poravnajo takse, ki so potrebne za prevoz s kamionom.

Pionirski pevski zbor na Nižji gimnaziji v G. Radgoni.

časa za take pomisleke, ki so bili v nekaterih primerih delno upravičeni, v drugih primerih pa sploh ne. Kljub razdrobenosti in neodločnosti nekaterih so lani dogradili transformatorsko postajo in potegnili žico za daljnovod. Postavili so tudi drogove za ostalo omrežje. Tukaj pa se je ustavilo. Naivneži celo trdijo, da bodo drogovi strohnili, še preden bodo v Šalincih in Kristiancih pripravili vse ostalo, kar bi moralo biti na drogovih.

Hočete elektriko? Da! Boste kaj prispevali? Ne!

Tako bi lahko že s samim naslovom povedali vse. Ne smemo pa te trditve posploševati. Delali bi krivico tistim, ki si res prizadevajo in se trudijo, da bi v Šalincih in Kristiancih čimprej svetili z elektriko.

Precej časa je že od tega, ko je vaški elektrifikacijski odbor sklical sestanek. Na sestanku so povabili tudi nekatere ljudi, ki se zanimajo za elektrifikacijo. In vsebina sestanka je bila, nekako taka, kot smo nakazali v podnaslovu: Hočete elektriko? Hočemo! Boste kaj prispevali? Ob tem vprašanju pa je večino spet minila misel na lepšo luč — elektriko. Prav v tem nepravilnem odnosu se zrcali vsa problematika okrog elektrifikacije v Šalincih in Kristiancih. Peščica vaščanov naj se še tako trudi, ne bodo in ne bodo zmogli vsega. Elektrifikacijskemu odboru, niti staremu, niti novemu, še sedaj ni uspelo pritegniti vseh vaščanov.

Najbrž je treba ob tem omeniti želje posameznikov, ki mislijo, da bo končno finančni vsaj dokončna dela, okrajni ljudski odbor. Razumljivo je, da je treba pri takih delih, kot je elektrifikacija, poiskati najprej vse domače vire. Da pa so to v Šalincih in Kristiancih že uredili, ni mogoče trditi.

Za čigavo dobro gre ...?

Dolgoletne priprave in počasno delo pri elektrifikaciji pa je imelo še eno, to pa res objektivno težavo. Takrat, ko so dogradili transformator, so bili vaščani obeh vasi prepričani, da ne bo več dolgo, ko bodo zamenjali smrdljive petrolejke z bolj- šo in cenejšo lučjo. Bil je res uspeh, da je tako majhno število ljudi, kljub vsem težavam in nerazumevanju, zgradilo vsaj glavne objekte. Takrat pa je bilo določeno, da morajo kupiti tudi vso notranjo opremo za transformator. To je nekaj čez pol milijona dinarjev novih stroškov. Spet bi bilo treba zbirati denar in to seveda samo pri tistih, ki so že sorazmerno precej prispevali.

Elektrifikacijski odbor sedaj niti ne upa več vznemirjati ljudi z novimi datjavami. Tako preti šalinskim in krišanskim električnim drogovom čisto resna nevarnost, da bodo strohnili.

Primer elektrifikacije v Šalincih in Kristiancih z vso problematiko kaže, da je mogoče tako delo kot je elektrifikacija uspešno

izvesti le tako, da vsak posameznik prevzame del bremena. Končno tudi ne gre za dobrobit posameznikov temveč za dobrobit obeh vasi kot celote in tega bi se morali v omenjenih vaseh vse bolj zavedati.

L. G.

SLAB MOST ČEZ CRNEC IN SE KAJ — IZ GABERJA!

Krajevni odbor v Gaberju še ni našel samega sebe; to najbolj zgovorno dokazujejo slabe ceste in mostovi. Na skrajno slabem mostu čez potok Crnec bo treba promet celo prepovedati, sicer se bo zgodila še kaka nesreča. Odborniki prav gotovo ne bodo želi pohvale volivcem, zlasti če upoštevamo, da bodo prav sedaj ob največjem delu odrezani od svojih njiv in travnikov. In tako je tudi prav!

Tudi s pašnikom, ki je last splošno-ljudskega premoženja, ni vse v redu; po navodilu občine ne bi smeli na njem pasti konjev in svinj, toda posamezniki se tega ne držijo in tako povzročajo škodo plemenski živini. Razen tega pa tudi ni prave kontrole, ali se pase na njem zdrava ali pa bolna živina, kar naprednim kmetovalcem ne gre v glavo. Nič čudnega ni, če so v našem kraju pogosta obolenja živine (vranični prisad, tuberkuloza, meljavost itd.).

Navedene pomanjkljivosti naši volivci upravičeno kritizirajo in terjajo ukrepe za njihovo odstranitev.

I. K.

UTRINKI zaključujejo letošnji letnik

Na ESS v Murški Soboti obstaja že drugo leto literarni krožek, ki izdaja literarno glasilo »Utrinki«. Letos se je krožek združil skupaj z gimnazijo in je izšlo v letošnjem letniku pet števk na skupno 100 strahin in v preko 1100 izvodih. List izdajajo dijaki sami in ga razmnožujejo na ciklostilnem stroju. List ima naklado okrog 250 izvodov. Glavni urednik je Drago Grah, tehnično opremo in tisk pa je oskrbel Karel Trplan. Stalni sodelavci lista so mladi prekmurski pisatelji in pesniki: Branko Semen, Drago Grah, Alfred Matiš, Jože Olaj, Milan Erjavec, Silva Valpatic, Milan Horvat, Geza J. in drugi.

Pri izdajanju lista imajo mladi literati več težav. Prvič je premalo sodelavcev, saj težko zberejo zadostno za posamezne številke in zato tudi izhaja list neredno. Druga težava so finančna sredstva. Uredništvo nima dovolj lastnih sredstev in se zato obrača na podjetja in ustanove, ki pa kažejo do dijakov premalo razumevanja. Vendar dobe tako vsaj del sredstev, saj stane izdaja več, kot pa dobijo s prodajo lista. Če bodo imeli drugo leto več sredstev, bo lahko izhajal list tiskani v tiskarni. Tretja težava pa je pomanjkanje prostorov, saj gatiska- jo v kleti. Vseh teh težav pa se

Boljše poslovanje, večji odkup, izdelki domače obrti . . . prvine ugodne bilance KZ v Lendavi

Leta 1951. je imela kmetijska zadruga v Lendavi samo tri poslovnišnice, v katerih so se pretežno ukvarjali s trgovanjem. V zadnjih letih so morali prebroditi številne težave, da so poslovanje zadruga postavili na pravilne temelje in napredovali tudi na področju kmetijstva. Kmetje v lendavskem okolišu vedno bolj zaupajo svoji zadrugi, kar je potrdil tudi njihov letošnji občni zbor, saj se ga je udeležilo čez 200 zadrugnikov, ki so v živahnem pogovoru predlagali marsikaj koristnega.

Naše podé nam rahljajo žioce, ko pristopijo svoje bregove, In ne samo to: odnašajo tudi plodno zemljo in nam ponekod čezmerno namakajo pašnike in travnike.

(Foto Kološa)

Zadrugni svet, ki so ga izvolili predlani zaradi tega, ker šteje zadruga veliko članov in ima obsežen okoliš, je imel do letošnjega zbora štiri seje. Na zboru so odstavili nekatere nedelavne člane sveta.

Zadruga šteje sedaj 558 članov iz Lendave in okolice. Največ čla-

nov ima v Dolini in Trimlinih, premalo pa se za združništvo zanimajo v Centibi.

Zadrugni odseki (poljedelski, sadjarški, živinorejski, vinogradniški in kreditni) so bili dokaj delavni. Lani so na primer v lendavskem okolišu uporabili desetkrat več sredstev za obrambo rastlin pred škodljivci in boleznimi kot leta 1954. Imajo štiri traktorje in številne druge stroje. V zadnjem poslovnem letu so imeli 35 strokovnih predavanj. Očiten napredek v živinoreji in poljedelstvu so prikazali

na lanskim zadrugnim razstavah.

Tudi kmečke žene se vse bolj uveljavljajo. Sekcija zadrugnic je priredila več tečajev za vlaganje sadja in zelenjave. Šiviljski tečaj obiskuje čez 100 žena.

36 milijonov din prometa so imeli s cekarji. Zadruga je v preteklih letih priredila po vaseh številne pletilne tečaje. Cekarje izdelujejo v vseh krajih lendavske občine. Lani so osvojili tri nove modele za izdelovanje cekarjev, po katerih je največje povpraševanje v inozemstvu. Pri tem imajo tudi precej teže, saj se posamezni pletilci zelo neradi oprijemljejo novosti pri tem poslu.

Zadruga ima tudi predelovalnico mesa, kolarsko in kovaško delavnico. Slednja je bila v preteklosti deležna precej kritike, letos pa se je stanje v njej precej izboljšalo. Letos so se odločili tudi za izdelovanje kaše.

Odkupili so mnogo kmetijskih pridelkov in drugih dobrin, težave pa imajo s skladiščenjem, saj jim primanjkuje potrebnih prostorov. Letos nameravajo začeti graditi moderno skladišče.

Zadruga je zabeležila lani okrog 218 milijonov din prometa, kar je za 75 milijonov din več kot leta 1954. Dobička je imela okrog 3 in pol milijona din. Uporabili ga bodo predvsem za njeno gospodarsko krepitev.

-jo

ČRNI OREH - najbolj cenjena gozdna rastlina v Evropi

Črni oreh je sorodnik našega belega ali domačega oreha, ki je perzijskega porekla — rastlina toplejšega podnebja kot črni oreh, katerega domovina je vzhodni del Severne Amerike.

Belega oreha, ki je tudi gozdna rastlina, ne sadimo v nižinah, ker je močno podvržen pozebi, posebno v mladosti; zato je pogozdovanje z njim zelo tvegano. Črni oreh pa se zdaleč ni tako občutljiv za mraz, saj prenese v naših krajih tudi več kot 30 stop. C pod ničlo, ne da bi pozebel pri tako hudem mrazu.

Ima pa tudi druge vrline; izborna raste v višino in njegova lepa debela so visoka kakor bar. Z izredno dragocnim lesom pa prekaša vse v Evropi rastoče drevice. Pri nas ni črni oreh posebna redkost, saj ga kultiviramo že vso stoletje. Obsežni slabejši gozdovi črnega oreha so na posestvu Belje, v okolici Vukovara in drugod. Manjše skupine in goje srečamo tudi na zasebnih posestvih.

Črni oreh odlično uspeva tam, kjer je rahla, peščeno-ilovnata, globoka in sveža zemlja. Z njim pa sem imel slabe izkušnje na težki ilovnati, na suhi peščeni in na tisti zemlji, kjer se stalno zadržuje voda. Najbolj praktičen in zanesljiv instrument za določanje zemlje črnemu orehu sta domači oreh in žlahtni kostanj.

Svojčas smo pogozdovali s sadikami iz gozdnih drevesnic. Oreh ima že v prvem letu svoje rasti do m dolge srčne korenine (že v sejalnici), zato nas je sajenje stalo mnogo truda. Pa tudi pozneje nismo bili kdovekaj veseli nad mladim nasadom, saj nekaj let

drevesca sploh niso uspevala, predvsem zaradi poškodovanih in obolelih korenin, ki so dobile pri izkopavanju večje ali manjše rane — odtise na najbolj občutljivih mesnatih koreninah. Korenine črnega oreha so namreč mnogo bolj občutljive za poškodbe kot korenine domačega oreha, saj jim zelo škoduje tudi presajanje.

Dandanes sadimo izključno plodove črnega oreha na primerno očiščeni gozdni zemlji. Stroški so precej manjši, delo lažje in naraščaj se bujno razvija, tako da ga je veselj gledati. Navadno že v jeseni drugega leta zraste v višino 1 metra in še več, medtem ko presajene sadike le za nekaj centimetrov.

Vzajajamo ga v čistih ali mešanih nasadih. Najbolje se obnesejo čisti orehovi gozdovi.

Seme sadimo v medsebojni kvadratni razdalji po 2 m. Za 1 ha potrebujemo okrog 100 kg semen. Sadimo v 50 cm široke prekopane pasove v jeseni ali spomladi. Za spomladansko

(Foto Kološa)

Prizadevajmo si, da bomo tudi v naši pokrajini temeljito in sproti obnavljali gozdove in si tako večali naravno bogastvo. Tudi kanadske topole (na sliki) pri nas dobro uspevajo.

Hvaležne odjemalce in dobro ceno ima samo PRVOVRSTNO SADJE

V Pomurju se nam letos obeta dobra sadna letina. To sklepamo po tem, ker sadna drevesa pri povprečni negi obrodijo le vsako drugo leto. Lani ni bilo mnogo sadja, zato pričakujemo, da bodo letos obrodila. Obilo cvetja na drevju je prineslo sadjarjem še več upanja. Da le ne bi bili posebnih elementarnih nezgod!

Naj bo sadna letina dobra ali slaba, pridelovalec sadja — posebno še tisti, kateremu prinaša sadje glavni dohodek — mora biti nanjo pripravljen, storiti mora vse, kar je še moči, da bo njegovo sadje kar najbolj kakovostno. Slabše sadje že lani ni imelo kupcev na domačem trgu, še manj pa v inozemstvu; mnogi pridelovalci so ga zato morali predelati v mošt in podobne cenejše izdelke ali pa ga prodati zelo poceni kot industrijsko blago.

Cena za sadje je ugodnejša, če ga dovolj prodamo tudi v druge države, zato se moramo potruditi, da bomo letos pridelali čimveč sadja za izvoz.

Ijajo sodobne tehnične ukrepe čez vse leto do obiranja plodov. Izjeme so zelo redke, saj že sama okužba po kaparju onemogoča pridelavo

(Foto Kološa)

Sadnih škodljivcev je mnogo in neprestano se še množijo, zato jim moramo do živega le s temeljitimi zatiralnimi ukrepi, med katere sodi tudi letno škropljenje sadnega drevja.

sadja prvovrstne ali izvozne kakovosti.

Pridelovalci, potrošniki, sadna trgovina in naša skupnost kot celota

želijo čimveč prvovrstnega izvoznega sadja, zato je prav, da na tem mestu omenimo vsaj tiste ukrepe, ki jih sadjarji in zadrugni sadjarški odseki še lahko uveljavijo pred dozoričevjem in obiranjem sadja, da si je za zamudnike že nekaj zamujenega.

Še ne zamujeni, a koristni ukrepi

Če hočemo pridelati čimveč dobrega sadja, potem moramo na prvem mestu uveljaviti popolno gnojenje. Sedaj pride v poštev le še gnojenje s tekočimi gnojili: z gnojilom z dodatkom superfosfata (na 100 l gnojnice okrog 1 do 2 kg) ali pa z raztopljenimi umetnimi gnojili v vodi (na 100 l vode 5 kg amonijevskega solitra, 2 kg superfosfata in 3 kg kalijeve soli).

Teškoča gnojila vlijemo v luknje (20 do 30 cm globoke), ki jih napravimo v zemlji pod drevesno krono, ali pa jih vbrizgamo (kar je še boljše!) s sadno škropilnico, kateri pritrjimo na koncu gumijaste cevi gnojilno palico (kupite jo lahko v M. Soboti pri »Agromerkurju«). Na vsako odraslo drevo bomo porabili od 50 do 100 litrov tekočih gnojil.

Drugi — prav tako nujen ukrep je poletno škropljenje sadnega drevja. Vsa rodna drevesa je treba poleti škropiti vsaj dvakrat ali trikrat: prvič po cvetenju, drugič, ko so plodovi debeli kot lešnik, in tretjič, ko so že debeli kot oreh. Točen čas in vrsto škropiv redno objavlja v dnevnem časopisu Kme-

setev moramo seme v jeseni stratificirati (spravimo ga v zaboj s svežim peskom v kletih), kakor jabolčne pečke in druga semena s čvrsto lupino. Ko klijejo — na primer maja — jih sadimo na stalni prostor. Dragocene rastline nekaj let skrbno plevemo in okopavamo. Plevelnja ne smemo nikoli zamuditi, ker bi sicer drevesca, ki potrebujejo v času vegetacije veliko svetlobo, močno zaostala v rasti in se zadušila.

V primerno gostem nasadu se strnce krošnje v desetih letih in takrat začno mlada drevesa naglo rasti v višino. Črni oreh raste hitreje od marsikaterega domačega listavca, zato je potrebno mladi gozd zgozdaj redčiti. Dobro je pod redke krošnje posaditi bukev, ki izboljšuje gozdna tla.

Orehov gozd redčimo tako dolgo, dokler ne odraste. Po pravilnem redčenju ostane v 60 let starem gozdu na 1 oralu 80 najlepših posameznikov, ki imajo na rodovitni zemlji tudi do 500 kub. metrov dragocenega lesa — dandanes vrednega okrog 30 milijonov din.

Ludvik Kosi

Slovenski sadjarji!

Založba »Kmečka knjiga« vam nudi med štirimi knjigami svoje knjizne zbirke tudi odlično delo ing. Franceta Adamiča: Obnova našega sadjarstva.

Se danes naročite knjižno zbirko »Kmečke knjige«, ki stane samo 300 din in obsega štiri odlične knjige: Koledar Kmečke knjige za 1957, živahno pisano povest Antona Ingoliča Ugasa dolina, tretji zvezek dr. Grafenauerjeve Zgodovine slovenskega naroda in že zgoraj navedeno knjigo ing. Franceta Adamiča Obnova našega sadjarstva.

Rok za naročila bo zaključen s 1. julijem t. l.

Založba »Kmečka knjiga«
Ljubljana, Miklošičeva 6

GOBAR -

že znani sovražnik, spot napada

Gobarja poznajo tudi v naših krajih. Našli so ga že v Lendavi, Turnišču, Bogojini, Ivancih, Dobrovniku, Kobilju in drugih krajih, zlasti v lendavskem kotu. Celo v M. Soboti se je naselil na sadnem drevju! Preti resna nevarnost, da se bo letos čezmerno razmnožil in nam prizadejal sedaj še težko ocenljivo škodo. V tem primeru lahko gozdna in sadna drevesa že v maju ostanejo brez listov; zaradi tega se ne morejo razviti cvetni popki in dreve ostane brez plodov, zlasti še tedaj, če imamo suho poletje. Sadno drevje tudi težje prezimi, ob hudi zimi zmrzne in propade.

Gobarjeve gosenice uničujejo listje gozdnega in sadnega drevja. Najrajši imajo hrastovo listje, potem listje jablan, sliv in vrb, če pa so zelo lačne, uničujejo tudi orehovo listje.

Iz gobarjevih jajčec se gosenice izležejo spomladi; spoznamo jih po modrih in rdečih bradavicah na hrbtu. Med rasti se večkrat levijo, ko pa dorastejo, se zabubijo pod suho skorjo ali v špranjah. Iz bub se izležejo metulji, ki letajo junija in julija.

Proti temu škodljivcu se lahko borimo na več načinov: z zbiranjem, sežiganjem ali zakopavanjem gobarjevih jajčec od septembra do aprila, z namakanjem zaščitnih pasov na debela s škropljenjem sadnega drevja: pozimi z rumenimi pripravki (rumesan, kreozan, selinon itd.) ali z zmesjo ka-trana in petroleja, poleti pa z DDT pripravki (pepeni, pantakan), HCH pripravki (ben-foks, lindane) ali s sredstvom Fosferno (28). Pozabiti pa ne smemo, da nam v boju proti gobarju pomagajo tudi njegovi prirodni sovražniki — razne muhe, ose, insekti in pti-er, katerih je vedno več, bolj ko se razmnožuje gobar. Na te svoje zaveznike pa se ne smemo popolnoma zanesiti, narveč moramo tudi sami storiti vse, da bo tega škodljivca čimmanj v naših sadovnjakih.

Ing. L. J.

KONJ SE JE SPLASIL

Ludvik Milinarič iz Bratoncev, star 14 let, je peljal po Koceljevi ulici v M. Soboti pet zabojev slatine. Nenadoma pa se je konj splasil in je zdriljal. Na ovinku se je voz prevrnil, fant je padel na razbite steklenice in se po vsem telesu precej porazil.

KAJ BOMO DELALI V MAJU?

Sejali bomo proso, lucerno in travne mešanice, sadili fižol, buče in kumare. Presaditi je potrebno paradiznike in papriko. V sadovnjakih bomo škropili drugič, v vinogradih pa prvič. Mandanje in vezanje vinske trte. V kleti bomo nadzirali naknadno vrenje. Napravimo si načrt za strniščno setev in setev krmnih rastlin za siliranje, omislili smo si potrebno seme. Pregledimo stroje za košnjo, žetev in mlacev; če je to potrebno, jih dajmo popraviti. Množični pregledi krompirja zaradi koloradskega hrošča in zbiranje majskega hrošča.

O GNOJENJU SI JE VREDNO ZAPOMNITI

Za gnojenje je najboljši naravni gnoj; vsebuje domala vse snovi, ki jih potrebuje rastlina. Najvažnejša sta hlevski gnoj in kompost. Za en hektar njiv potrebujemo najmanj 100 stotov gnoj. Gnoj moramo pripraviti tako, da ohranimo v njem vse dragocene snovi. Gnojimo le z zrelim gnojem.

Umetna gnojila učinkujejo le tedaj, če jih uporabljamo hkrati z gnojem. Brez gnojil ne moremo dobiti obilnih pridelkov. Zelo važna je pravilna uporaba gnojil. Preden gnojimo z njimi, se prepričajmo, katerih hranilnih snovi v zemlji najbolj primanjkuje in katere hranilne snovi najbolj potrebuje rastlina, od katere terjamo pridelek. Gnojimo pravočasno in preudarno!

VSAK TEDEN ENO ŠKROPIVO...

Apneni arzenat služi kot škropivo proti grizocim žuželkam (goše-

Drobni nasveti za kmetovalce

(Izreži in shrani)

nicam, hroščem) na vseh rastlinah v 0,4 odst. raztopini (400 gr na 100 litrov vode ali bordoške oziroma žvepleno-apnene brozge).

...IN ENO UMETNO GNOJIL

Apneni dušik vsebuje 16 odst. dušika (hranilne snovi), razen tega pa še nekaj apna, deluje počasi in je temnosiv barva.

ČE SE NE VES, POTEM PREBERI...

...da je eden plemenjak potreben za 50 do 50 kobil, 60 do 80 krav, 30 do 50 svinj, 50 do 50 ovac in 10 do 20 kokoši.

...da prvič prepustimo kobilo po 24 do 36, kravo po 16 do 24, ovco po 8 do 12, svinjo po 8 do 12 in zajko po 7 do 10 mesecev starosti.

...da začne gos nesti jajca po 12, raca po 10, pura po 12, kokoš po 9 in golobica po 8 mesecev.

...da vsebujejo buče 30 do 36, sončnice 20 do 35, lan 30 do 36, ogrščica 30 do 40, repica 30 do 38, mak 40 do 53 in grozdne pečke 9 do 12 odst. olja.

ZDAJ KO BO CVETJE MIMO

bomo škropili sadno drevje z 2 odst. žvepleno-apneni brozgo z dodatkom 400 g apnenega ali svinčenega arzenata na 100 litrov brozge ali s 1/2 odst. bakrenim apnom z dodatkom arzenata — proti škrlupu,

moniliji, jabolčnemu zavijaču in drugim gosenicam.

ZBIRAJMO ZDRAVILNA ZELIŠČA!

V maju bomo zbirali naslednja zdravilna zelišča: smarnice, medene detelje, gozdne jagode, pljučnice, liste koprive in suličaste-ga trpovca, cvetje bezga in zajčje detelje.

NALEZLJIVA OHROMELOST SVINJ

Ta bolezen razsaja tudi pri nas. Prenasamo jo z mesom, izdelki, obutvijo ali obleko. Povzroča jo virus. Znak i: Najpogostejše se kaže pri mladih prašičih. Prašiči ne jedo več radi, njihova temperatura pa se povzpne do 40,5°C. V začetku se včasih pojavi driska in bruhanje. Bolnik je zelo občutljiv; če se ga dotaknemo, kriči, skače ali dobi krče, lahko pa se tudi onesvesti. Najprej mu ohromijo zadnje noge, nato prednje, končno pa vse telo. Pogine po 2 do 3 dneh, včasih po 1 tednu. O b r a m b a: Ker bolezen prenašamo z mesom, njegovimi izdelki in pomijami, ne smemo nikdar dajati prašičem ostankov jedil in pomij, če jih nismo poprej temeljito prekuhali. Zaščitno cepljenje. Če si prašiče kupi, naj bodo vsaj tri tedne ločeni od ostalih, če pa se je pojavila bolezen v bližini, zahtevaj, da tudi tvoje prašiče čimprej cepijo. Z d r a v l j e n j e: Še ne poznamo, zato koljemo vse sumljive prašiče, vendar le v klavnici, da se bolezen ne bi razširila. Prijava boleznij je obvezna.

Meso je užitno, vendar pa ga moramo poprej temeljito prekuhati in prepeči, slanino pa svetriti. Nasoljevanje in prekajevanje ne uniči boleznij! Kdor ima opravka z bolnimi ali sumljivimi prašiči, si mora temeljito umiti in razkužiti roke, obleko, obutev in orodje, preden gre drugam. Tudi svinjak moramo temeljito razkužiti.

tijski inštitut Slovenije, sadjarji in zadruga pa lahko dobijo potrebna navodila in recepte za gnojenje in škropljenje tudi pri kmetijskih strokovnjakih Okrajne zadrugne zveze.

O drugih ukrepih ne bom pisal, saj bodo sadjarji že mnogo storili, če se bodo oklenili navedenih glavnih ukrepov. Vodstvo naj bi prevzelo zadrugni sadjarški odseki, za to je tudi potrebno, da ima vsaka zadruga na zalogi dovolj umetnih gnojil in škropiv. Najboljše pa je, če zadruga pošlje dobro opremljeno skupino škropilcev od sadjarja do sadjarja, kajti tako bo delo tudi hitreje in zares dobro opravljeno. Vodjo skupine je treba poprej usposobiti za opravljanje tega važnega posla.

Posebno pozornost najbolj iskanim sortam!

Naši kmečki sadjarji imajo v svojih sadovnjakih večinoma prave mešanice vseh vrst in sort dreves. Mnogi med njimi niso gospodarsko toliko zmogni, da bi drevesa tudi pravilno negovali. Pripravljeni pa bi bili pravilno oskrbovati vsaj drevesa tistih sort, ki jih najbolj išče in zahteva naša sadna trgovina. O tem so naši sadjarji zelo slabo poučeni. Potrebne nasvete bi jim prav gotovo lahko posredovala sadna trgovina po svojih odkupovalcih, kar pa na žalost v Pomurju ni opaziti. Koliko pa je bilo odkupovalcev v jeseni leta 1954, ko je bila pri nas sadna letina in je imelo sadje dobro ceno, se še vsi prav dobro spominjamo. Vsekakor več kot preveč!

Na uspešen odkup in trgovanje s sadjem se je potrebno že sedaj dobro pripraviti. O tem pa morda prihodnjič.

R.

SOBOTA : KLADIVAR (Celje) 2:2 (1:1)

Pričakovali številnih gledalcev, da bodo videli eno najlepših tekem sezone, se ni uresničilo, kajti nekateri nešportni dogodki so vrgli senco na to srečanje. Očitno je bilo, da gostom nikakor ne gre v račun, da se dogodki na igrišču ne razvijajo tako, kakor so si to zamisljali. Svojo živčnost so kazali v ostri igri — posebno Maučeca so si izbrali za svojo žrtev — glavni krivec pa naj bi bil sodnik, ki je imel več kot dovolj opravka z nepomirljivimi duhovi na igrišču. In končno so ti dogodki spravili tudi gledalce s tira. Pred koncem igre je sodnik moral poslati 2 igralca Kladivarja in 1 domačina z igrišča.

Sobota je takoj v začetku pričela ostro napadati. Imela je premoč in ni dovolila gostom, da bi se zbrali. Gol je visel že takorekoč od vsega začetka v zraku. Celjani so se krčevito branili, vendar pa je moral Veličkovič v 18. minuti prvič pobrati žogo iz mreže. Strelec je bil Maučec. Sobota je v tem delu igre zamudila izredne prilikoosti, nekaj žog Maučeca, Zelka in Babiča pa je ubranil razpoloženi vratar gostov. Celjani vse do 42. minute niso niti enkrat streljali na domača vrata, niti niso prihajali na polje domačih, kajti domača vse napade je zavračala domača obramba že na sredini igrišča. Šele tik pred koncem polčasa so trikrat prodrli pred domača vrata in na dokaj lahek način dosegli gol.

Po odmoru so bili gostje nevarnejši, pogostje so prihajali v kazenski prostor domačih, vendar so le redko streljali na vrata. Kakor že prej, tako so tudi sedaj imeli domači napadalec več priložnosti za gol (v 50. minuti je Sirovina iz 5 metrov zgrešil prazna vrata). V 65. minuti je Maučec po ščku II. streljani žogi spremenil smer in jo porinil v mrežo. Komaj 3 minute za tem pa so Celjani nepričakovano izenačili.

Sobočanci so zaigrali z veliko voljo in poirtvovalnostjo in bi si pošteno zaslužili obe točki, saj so imeli tri četrtine igre

v svojih rokah. Neverjetna smola pri streljanju na vrata! V moštvu ni bilo slabega mesta, odlikoval se je tako napad kakor obramba, ki je opravila svojo nalogo — če izvajamo dva spodrsllaja — prav dobro.

Kladivar ni prikazal pričakovane igre, izstopali so le posamezniki. Boljši del moštva je bila obramba. Ze zgoraj omenjeni dogodki pa so prikazali Celjane v kaj čudni luči.

Sodnik Vukotič iz Varaždina je sodil dobro, imel je dokaj nevhvaležno nalogo. S.

Pionirsko šahovsko tekmovanje je že za nami

Cez dva meseca so pionirski odredi vsega Pomurja tekmovali v počastitev rojstnega dneva maršala Tita; to tekmovanje je postalo že tradicionalno, saj je letos že tretje po vrsti.

Tekmovali so pionirski odredi v vseh občinah, razen pri Vidmu ob Ščavnici.

Občinski prvaki so se zbrali 25. aprila v M. Soboti in so tekmovali za naslov okrajnega prvaka. Prišlo je skupaj 180 pionirjev, ki so se pomerili na 65 šahovskih deskah.

Tekmovalci so bili razdeljeni po starosti (od 7. do 12. leta in od 12 do 15. leta). Vsako moštvo je šlo 6 pionirjev ali 4 pionirke.

Okrajni moštveni prvak v starosti od 7. do 12. leta so pionirji BOGOJINE. Drugo mesto so zasedli pionirji iz KROGA.

Okrajni moštveni prvak pionirk v starosti od 7. do 12. leta so pionirke osnovne šole iz LENDAVE. Drugo mesto so zasedle pionirke iz BOGOJINE.

Okrajni moštveni prvak pionirjev v starosti od 12. do 15. leta so pionirji nižje gimnazije iz LJUTOMERA. Drugo mesto so

SPORT PRI GRADU SE LEPO RAZVIJA

Sportno življenje pri Gradu je lepo razvito. Imajo redne telovadne ure, gojijo košarko, in to fantje ter dekleta, radi pa imajo tudi odbojko. Zdaj se pripravljajo na tekmovanje v Rogoševcih, kjer se bodo pomerili z odbojkarji iz Cankove in Rogoševca. Precej tudi trenirajo lahko atletiko, največ skok v daljino in v višino. Posebno zanimanje velja tudi šahu, ki je močno razširjen zlasti med pionirji. Tako so se udeležili okrajnega prvenstva v M. Soboti, kjer je pionirkam manjkalo samo ena in pol točke, da bi postale okrajni prvak. Med posamezniki pa je najboljši Anton Ferko.

zasedli pionirji nižje gimnazije iz M. SOBOTE.

Okrajni moštveni prvak pionirk v starosti od 12. do 15. leta so pionirke iz osnovne šole KRIZEVCI v Prekmurju. Drugo mesto so zasedle pionirke nižje gimnazije iz LENDAVE.

Občinski prvaki so igrali med seboj tudi za naslov najboljšega šahista v Pomurju.

V starosti do 12. leta je okrajni prvak BOGDAN HARI iz Kroga. Drugo mesto je zasedel pionir ROBERT ŽILAVEC iz Lendave.

V starosti do 11. leta je okrajna prva-kinja SONJA SKERBEC iz osnovne šole Veržej. Drugo mesto je zasedla HELENA SCHIL iz osnovne šole Lendava.

Okrajna prvakinja pionirk v starosti od 11. do 15. leta je JULKA KAJZER iz nižje gimnazije Ljutomer. Drugo mesto je zasedla ZORKA KERCMAR iz osnovne šole Krizevci v Prekmurju.

Moštveni prvaki so dobili prehodne pokale, knjižne nagrade in šahovske garniture od DPM, okrajni šahovski odbor je podelil prehodni pokal pionirjem do 12. leta, lepa darila pa so prejeli tudi okrajni pionirski prvaki.

Moštveni prvaki se bodo udeležili republiškega tekmovanja za prvenstvo LRS, ki bo 15. maja v Ljubljani. D. B.

Kakor je poročala Ljudska pravica, je bilo pionirsko šahovsko tekmovanje za prvenstvo Slovenije v Ljubljani. Trinajstega maja se je zbralo v našem glavnem mestu 31 skupin z nad 180 mladimi šahisti, katerim je priznalo to čast vseslovensko tekmovanje pionirskih skupin po odredih, občinah in okrajih z okrog 6000 udeležencev. Letošnja udeležba je bila prava krona prizadevanj na šahovskem področju, saj kaže, da si ta plemenita igra že utira pot v zadnje, najbolj zakotne kraje naše slovenske domovine.

Na republiškem tekmovanju so zasedle najbolj častno drugo mesto (med štirimi tekmovalnimi skupinami) mlajše pionirke osnovne šole iz Lendave, njim sledijo starejše pionirke iz Krizevce v Prekmurju s tretjim mestom med sedmimi, mlajši pionirji osnovne šole iz Bogojine s petim mestom med devetimi in starejši pionirji ljutomerske gimnazije z osmim mestom med enajstimi nastopajočimi tekmovalnimi skupinami. Največja konkurenca je bila — kakor je videti iz poročila o tekmovanju — v skupini starejših in mlajših pionirjev.

Pionirke iz Krizevce v Prekmurju so dobile v svoji skupini kot tretjeplasirano moštvo posebno nagrado Zveze prijateljev mladine in Šahovske zveze Slovenije, vsa nastopajoča moštva pa igrače mednarodne organizacije UNICEF. -ko

PAZITE NA OTROKE

Dan na dan prihajajo v bolnišnico otroci z opeklinami, kar bi se vsekakor dalo omejiti, če bi starši in drugi bolj pazili na deo.

Darinka Carovič, stara komaj eno leto, se je polila z vrelo juho po prstih, vrata in ušesu ter se hudo opekla.

5-letni Stanko Makoter iz Mote se je polil z vrelo vodo in ima hude opekline po telesu.

Prepeljali so ju v soboško bolnišnico.

Kolesarji, bodite previdni

Koles je v Pomurju veliko in je menda ni hiše, ki bi ga ne imela. Ljudem je zelo koristno prometno sredstvo, ko se vozijo v službo, na delo ali po drugih opravkih. Mnogo mladih ljudi pa v svoji preveliki prešernosti ne more zmerno voziti in

Opozarjamo prebivalstvo Pomurja, da bo v prvi polovici meseca junija izšla prva številka revije

„SVET OB MURI“

V času, ko se bomo spominjali 20-letnice izida »Mladega Prekmurca«, bo ta spomin kulturna javnost Pomurja počastila z izidom nove revije, prve v Pomurju od časa, ko je Mladi Prekmurec prenehal izhajati. Prepričani smo, da ne bo javnega in kulturnega delavca, ki ne bi segel po tej novi reviji, saj bo v zajetni obliki in s pestro vsebino nudila bogato čtivo vsakomur.

Obmurska založba

misli, da je vsaka cesta samo njihovo dirkališče. Tako pride do večjih in manjših nesreč. Kolesarji morajo biti previdni in se držati prometnih predpisov. Tudi v minulem tednu je bilo več kolesarskih nesreč.

15-letni Janko Ploj z Račkega vrha se je vozil s prijateljem na kolesu; oba sta se

Obračun na ulici

Sončno torkovo jutro. Na soboških ulicah je bilo dokaj živahno, posebno se na križišču pred hotelom »Zvezda«.

Pridružil sem se skupini ljudi, ki je pneto sledila dogodku na beli cesti: tam pri kupu peska sta se hudo spoprijeli dve ženi. V neomejenem ringu je šlo za lase.

Eni so se smejali in uživali ob pogledu na vztrajni »borki« za svoje pravice, drugi pa so se resno zamislili. Med slednjimi sem bil tudi jaz, ne morda zaradi kakih pretiranih moralnih ambicij, marveč zaradi tega, ker sem videl pred seboj ženo — mater in njeno konkurentko prizor, do katerega lahko pripeljeta nezvestoba in polom v zakonskem življenju. In kakšni naj bodo otroci ob takih ozgledih?

-ko

Okrajna gasilska zveza Murska Sobota

obvešča:

DRUSTVENI PREGLEDI. V smislu navodil GZ LRS — objavljenih v Biltenu št. 11-55 — o načinu ocenjevanja dela gasilskih društev je pregled zaključiti do konca junija t. l. Občinski štabi naj pošljejo do 5. julija t. l. imena prvakov po kategorijah.

GASILSKO ORODJE IN OPREMA. Ker gasilska društva neredno plačujejo od nas nabavljeno blago, smo primorani v bodoče ukiniti dajanje blaga na kredit.

DAN GASILSTVA. V nedeljo, 27. t. m. bo slovensko gasilstvo proslavilo »Dan gasilstva«. Vabimo društva, da ta dan proslavijo z dostojnim programom.

PROSLAVE: PGD v Vanča vesi proslavi v nedeljo, 20. t. m. 25-letnico svojega obstoja, PGD Vaneča 50-letnico in PGD Adrijanci 25-letnico svojega delovanja.

GASILSKA KNJIZICA št. 14 in 15. Občinske gasil. zveze so dobile pravkar izdano knjižico štev. 14 in 15 za društva svojega območja. Vabimo UO PGD, da vsebino knjižice na članskih sestankih temeljito preštudirajo.

Iz pisarne OGZ

KMETIJSKA ZADRUGA Murska Sobota

sporoča vsem cenjenim odjemalcem, potrošnikom in gostinskim obratom da ima vsak dan na zalogi sveže

laško pivo

v steklenicah in sodčkih različne kakovosti.

Kmetijsko poskusno gospodarstvo Cepinci — sedež v Šalovcih

sprejme v službo takoj

RAČUNOVODJO -KINJO

Prošnje za navedbo šolske izobrazbe in dosedanje prakse pošljite na gornji naslov najkasneje do 25. maja 1956. Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru.

Združno trgovsko podjetje »AGROMERKUR« Murska Sobota

obvešča reflektante za rezanje lesa, da bodo v njegovi žagi (M. Sobota — Siftar) vsak ponedeljek in torek v tednu

rezali les za privatnike

Reflektanti naj si preskrbijo predhodno dovoljenje na upravi podjetja, M. Sobota, Slomškova ul.

Uprava

Tedenski koledar

Nedelja, 20. maja — Bernard
Ponedeljek, 21. maja — Drejčec
Torek, 22. maja — Milan
Sreda, 23. maja — Zeljko
Četrtek, 24. maja — Čvetka
Petek, 25. maja — Urban
Sobota, 26. maja — Dragica
Lunine mene: 24. maja ob 16. uri 26 minut polna luna.

MURSKA SOBOTA — od 18. do 20. maja sovjetski barvni film »Sadko«, od 22. do 24. maja sovjetski film »Ljubezni«, od 26. do 27. maja ameriški barvni film »Hitler je Joe«.

LENDAVA — od 18. do 20. maja ameriški film »Kaličev zaklad«, 22. in 23. maja ameriški film »Lili«, od 25. do 27. maja ameriški film »Izgubljeni sine«.

GRAD — 27. maja italijanski film »Ljubzen in strup«.

CEPINCI — 20. maja ameriški film »Aretacija«, 27. maja jugoslovanski film »Rdeči cveti«.

RADGONA — 23. in 24. maja ameriški film »Slavolok zmagec«, 26. in 27. maja ameriški barvni film »Fanfare ljubezni«.

RADENCI — 19. in 20. maja avstrijski film »Stari grešnik«, 24. maja ameriški film »Podkupnina«, 26. in 27. maja jugoslovanski film »Krvava pot«.

VELIKA POLANA — 20. maja jugoslovanski film »Rdeči cveti«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 23. maja švicarski film »Kralj koglačev«, 26. in 27. maja sovjetski barvni film »Sadko«.

ČESTITKE

Tov. Ludbiku Krčmarju želimo ose najboljše na izbrani življenjski poti z družico. — K o l e g i.

MALI OGLASI

VINOGRAD s hišo in gospodarskim poslopjem, blizu Ljutomera — prodam. — Poizvedbe v gostilni Rakovec, Podgradje.

DONOSEN VINOGRAD 58 arov, lepa lega, blizu Ljutomera — prodam. — Vprašati: Roman Rek, Ljutomer, Ormoška 15.

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOPJEM, 10 ha dobro obdelane zemlje. Hiša z gospodarskim poslopjem v sredini sadovnjaka, posestvo okrog hiše. Hiša skoraj nova, zraven nekaj drobnega gospodarskega inventarja — prodam. — Kupci naj se zglasijo osebno ali pismeno na naslov: Marija Škrbinek, Maribor, »Gostilna pri lipi«, Zgornje Radvanje.

NOVO ZIDANO HISO, tujak vseljiyo, v neposredni bližini Ptuj z lepim vrtom in njivo — prodam. — Janko Rajh, Brstje 36, p. Ptuj.

ISCEM DRUŽINO, ki bi hotela sprejeti na stanovanje starejšega, z vsem oskrbljenega, a osamljenega človeka. Pismene ponudbe poslati na upravo lista pod naslov »Ne bo oškodovano«.

POSESTVO v izmeri 15 ha po ugodni ceni prodam. — Alojz Matjašič, Kraljevci, p. Videm ob Ščavnici.

KUHINSKO KREDENCO prodam. — Ida Adamič, M. Sobota, Kocljeva ul. 16.

IZJAVA. — Izjavljam, da nisem plačnik za morebitne stroške, ki bi jih naredila Etelka Kuhar, ki je bila zaposlena pri meni do 17. aprila 1956. — Nikolaj Kranjec, Moravci 127.

POSESTVO, 5 ha, blizu Vidma ob Ščavnici ugodno prodam. — Vprašati: Dragotinci št. 20.

MOTORNO KOLO znamke »Ardies«, dobro ohranjeno, prodam. — Ivan Ajlec, Dragotinci 20, p. Videm ob Ščavnici.

SIVALNI STROJ, skoraj nov, in POSNEMALNIK prodam. — Janez Skraban, M. Sobota, Mojstrska ul. 2.

GOZD, 2 ha, ob glavni cesti v Borecih pri Ljutomeru, prodam. — Informacije: Di-belčar, Radenci.

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE

„AGROMERKUR“ - M. Sobota

obvešča zadruge in gostinske obrate, da je prevzelo zastopstvo pivovarne JUGOALKO (Mariborsko pivo) za Pomurje.

Pismena naročila naslovite na Agromerkur — skladišče vina, M. Sobota Slomškova ul. 9. (telefon 56)

Naročila sprejemajo tudi vsi terenski uslužbenci podjetja.

PIVO imamo na zalogi v steklenicah in sodčkih (1/2 in 1/4)

Podjetje vam po naročilu tudi pripelje pivo na dom.

GRADBENO PODJETJE „GRADIS“ gradbišče ŠOŠTANJ-VELENJE

potrebuje za svoja gradbišča večje število

nekvalificiranih delavcev

Plača po tarifnem pravilniku. Za hrano in stanovanje je preskrbljeno.

Pojasnila dobite v tajništvu gradbišča.

Pomurski vestnik — Izdaja
Casopisno in založniško podjetje
»Pomurski tisk« v Murski Soboti —
Direktor in odgovorni urednik Jože
Vild — Uredništvo: M. Sobota, Trubarjev drevored 3/II. — Telefon 1-38
Uprava in oglasni oddelci: Murska
Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 —
Naročnina: četrtna 100, polletna
200, letoletna 400 dinarjev — Tekoči
račun pri Narodni banki 641-T-605
v M. Soboti — Tisk Pomurske tiskarne
v Murski Soboti

23 kilometrov s čolnom po valovih Mure

Na zemljevidu v merilu 1:150.000 je razdalja med Moto in Murškim Središčem dolga le nekaj več kot 15 km. Ta razdalja se na zemljevidu zlahka preskoči, toda po Muri gre to težje. Mura je zahrbtna. Na čoln preži za vsakim ovinkom nova nevarnost. Močan tok se poigrava z ladjo in jo žene pod mlin, kjer jo lahko kolo v nekaj sekundah spremeni v trske.

Za vse te nevarnosti smo vedeli, štirje mladi dijaki, ko smo se odločili za potovanje po vijugasti Muri s čolnom. V Moti pri Ljutomeru smo se vkrcali in pristali pod murško-središkim mostom.

Mura

Kakor kača se vije med zelenim grmovjem, se zaletava v bregove, trga zemljo, podira drevesa in kakor ogromna pošast žre rodovitno zemljo, ob neurjih pa prestopa bregove. Drugod so jo kakor sužnja uklenili v bregove — na obeh straneh jo stražijo velike betonske kocke. Dobra in zla je. Mnogim ljudem odnaša rodovitno prst in prinaša kruh ribičem, brodarjem, mlinarjem in zlatarjem, ki se težko ločijo od njenih valov.

Pozimi, ko pade živo srebro daleč pod ničlo, Mura zamrzne. Ljudje hodijo kar po ledu; brodarji in mlinarji so na dopustu. Ko nastopi odjuga, Mura zopet spregovori in z ledom napada mline in brodove, ki jih niso odnesli iz struge.

Odhod

Iz ladijskega dnevnika:
Kraj: Moti pri Ljutomeru — pri Smodiščevem mlinu.
Čas: 9.50 po srednjeevropskem času.

Vodostaj: normalen.
Vremensko poročilo: Lepo, sončno vreme, v popoldanskih urah pooblačitev.
Povelje: »Odhod!«
Krmilar je prijel za drog. Odri-nili smo od mlina in se predali glav-nemu toku. Naš cilj je bilo Murško Središče. Mahali smo mlinarju Smo-dišu, ki nam je posodil čoln, po Mu-rini strugi pa je odmevala »postoi-lilna« pesem: Smodiš so pa doma ostali...

Ko smo se vozili mimo broda, nas je brodar še enkrat opozoril: »V Zabjeku pazite! Zabjek, nekje pred vasjo Marof, ki ga še nihče izmed nas ni videl, je bil glavna ovira. Vsakdo, s komer smo tiste dni govorili, nas je svaril pred Zabjekom.

Prekmurski Tacen in šala

Pot do srednjebistriškega broda smo poznali, saj smo dan pred našim potovanjem privedli tukaj »generalko« — toda takrat smo se spu-stili po stranskem rokavu.

Zdaj je naša »galeja« plula po glavni strugi. Težave so se začele. Mogoče Mura nikjer ni tolikokrat menjala svoje struge kot tukaj. Močno valovanje vode, štori, nas opo-zarjajo na nevarnost. Valovi me-čejo naš čoln kakor orhovo lupi-no. To je najtežji del poti. Voda zanaša čoln od brega do brega, ka-kor vino pijanca od jarka do jarka. Tukaj vesla ne pomagajo nič, za drog je pregloboko. Vrtoglava vožnja. Sreča, da je do prve postaje pri srednjebistriškem brodu le še nekaj sto metrov. Le malo dalje bi moral biti ta »prekmurski Tacen«, kakor smo imenovali ta del proge, in po-sadka bi prav gotovo dobila morskó (ber: mursko!) bolezen.

Na horizontu so se pojavili bi-striški mlini. Prva etapa je za na-mi. Ko smo pripluli mimo štirih mli-nov v prvo pristanišče, smo se od-dahnili.

Pot v neznanu

Pri bistriškem brodu zopet opo-zorilo: »V Zabjeku bo vražje. Pazi-tel!« Spet strah pred Zabjekom. Pov-sod ista pesem.

Kljun našega čolna reže medtem valove mogoče treh Bistric. Poti dalje ne poznamo, toda preživeli smo to-liko časa na Muri, da znamo »Muro brati«.

Plajemo proti Gibini. Vožnja je mirna. Odložili smo vesla in drog ter sklenili zaroto zoper Zabjek.

Sklep: »Zabjek nas ne sme po-kopati!«

Gibina.

Po jekleni vrvi teče skripec, za katerega je privezan brod. Kakor starogrški Haron duše, tako preva-ža brodar tukaj ljudi za majhen »obolus« čez Muro. Pristali smo ob brodu. Približal se nam je brodar. Ko smo mu razložili naš načrt, nam je dal instrukcije: »Če ne znate s čolnom voziti tako, kakor hoditi po zemlji, v Zabjek ne hodite!«

Predigra za Zabjek

Po izdatni južini smo »dvignili sidro«. Od desnega brega nam pri-baja na uho brnenje mlinov, z leve-ga brega nam maha v pozdrav do-bro opremljeni ribič — penzionist, ki se kar ne more načuditi murškim »piratom«.

Še kilometer dva in — ovinec.

Mura napravi pravokoten zavoj, ta-koj nato pa so mlini. Voda se z vso močjo zaganja pod mlinska ko-leša. Prišli smo v glavni tok in vo-da nas nese pod mlin. »Vesla z de-sne strani, drog z leve!« Veslamo z vso močjo, a Mura je neusmiljena. Vesla odpovedo. Se sedem, osem me-trov in kolo bo spremenilo naš čoln v trske, iz nas pa bo napravilo po-slastico za ribe...

Stari mlinar Smodiš daje zadnje napotke štirim mladim čolnarjem

Rešeni smo! Nekaj metrov pred mlinom, ko smo že premišljevali, kakšne naj bi bile naše zadnje be-sede, je krmilar dosegel tla in sun-koma odrinil čoln. Dva člana po-sadke sta zaradi zakona vztrajnosti zletela v vodo in se oprijela za mlinske verige, čolnič pa je lepo drsel mimo mlina.

Prvemu mlinu so sledili še trije. Prva večja nevarnost je bila za na-mi. »Je to Zabjek?«, smo vprašali mlinarja na desnem bregu, čeprav smo vedeli, da nas Zabjek čaka ne-kje za Hotizo. »Lapsinala« se je gla-sil odgovor. O Lapsini nam ni go-ovoril nihče. Kako mora biti šele v Zabjeku!

Tiho teče Mississippi...

Mali urin kazalec je začel znova svojo pot.

Murina struga je široka, voda se vali počasi kakor veletok. Daleč na-okrog voda, samo voda — pravi Mis-sissippi. Kdo bi si mislil, da ta po-časi se valeča voda v Zabjeku tako zdivia. Nevarnosti ni. Iz čolna od-meva pesem »Tih teče Mississippi. Bližamo se naslednji postaji — Mar-tinu ob Muri. To je zadnja postaja pred Zabjekom.

Privezali smo čoln za brod in odstranili železno pajčevino. Za Zabjek se je treba pripraviti. Pol ure odmora. Prijazen brodar nas je seznanil z Zabjekom in nas nago-varjal, naj gremo po stranskem Mu-rinem rokavu, da se tako rešimo ne-varnosti v Zabjeku. Mi pa smo pluli po glavni strugi...

Tako se je začel naš križev pot. Preizkušnja se bliža. Zadnji posvet. Zabjekov pekel, pred katerim so nas toliko svarili, je blizu. Sliši se ro-pot mlinov, ki nas bodo morda čez nekaj minut zdrobili.

Med Scyllo in Carybdo

O dragi Odisej, slava ti! Imel si velike težave na svojih potovanjih. Ko si prišel med morskí pošast! Scyllo in Carybdo in si se hotel oddaljiti od ene, te je pograbila dru-ga, ko si se rešil te, si bil pri dru-gi zapisan smrti. Rešil si se!

V Zabjeku je naša posadka na-letela na Scyllo in Carybdo. Hitrost vođe je velika, Mura se zoži — pr- vi Dierdard! Ovinek je oster, zelo oster, voda se z vso močjo zaganja v desni breg, ob katerem smo kasne-je opazili mlinska kolesa. Repot še-stih mlinov. Zadnje minute življe-nja? Veliko pričakovanje. Počasi smo se ob levem bregu spuščali navzdol in — udarili ob štor. Odločilni tren-utki. Obstali smo, toda le za tre-nutke. Voda nam je zavrtela čoln in nas neprostovoljno vodila proti mlinu. Voda je globoka, z drogom ne doseže dna, vesla so brezmočna. Prepozno je! Mlinarji nas gledajo z grozo v očeh. Tu se ne da nič po-magati. Posadka je vznemirjena. Prvi mlin se bliža. Mar bomo morali lo-viti prtljago in ostanke čolna za mli-nom?

SOS!

Mlinarji nam nekaj kričijo, to-da mi jih ne slišimo. To je pekel! Nekaj metrov pred nami se vrtil ko-lo in nas vabi...

Zopet čudež! Z vso silo smo se oprijeli za mlinsko verigo in ustavili čoln. S težavo smo ga spravili mimo mlina in potem... Rešeni!

Ne! Nesreča v nesreči! Na desni mlin, na levi strani pa kažejo svoje hrbe štori, ki delajo mogočne vrtnice. Prehoda ni! Čoln je obsojen na smrt! Ali se bo razbil ob štoru ali pa ga bo zdrobilo pod kolesom. Mi časa za premislek. Hitrost čolna sku-samo zmanjšati. »Ubije vas!« nam

kričijo mlinarji z brega. Sami ne ve-do pomoči, čeprav so vse življenje prebili na valovih Mure.

Hitrost čolna smo z veslanjem proti toku zmanjšali. Udarili smo ob štor, voda je zavrtela čoln. Prišli smo v vrtnice. Mogočen val je oplazil naš čoln in ga precej obdaril z vodo. Toda čoln smo hitro iz-praznili, prtljaga pa je bila itak za-vita v polivinil.

je poskakala v vodo, čoln pa je predala v oblast Mure. Ko je bil čoln že več kot sto metrov pred nami, nas je vznemirilo čudno brnenje. Je v bližini še kak mlin? Čoln je izgi-nil že za ovinkom, mi pa smo na-glo plaval za njim. Morda ga že drobi mlinsko kolo? Čoln je za ovinkom mirno plul dalje in se ni približal mlinu, ker ga sploh ni bilo. Na levem bregu smo opazili naftin stolp. Brnenje ob stolpu smo za-menjali z mlinskim.

Središče je bilo blizu. S časom smo bili v deficitu. Ura je bila 17, voznik nas je ob tem času čakal na mostu. Eden izmed članov posadke je dejal, da čuti dim iz voznirove pipe.

Cas: 17.14 — pristanek. Spet nas je sprejela mati Zemlja, ločili smo se od tekočega agregatnega stanja. Ustavili smo se pred mostom in pri zadnjem, osemindvajsetem mlinu dvignili našo lupino, ki nas je pre-peljala nad 25 kilometrov, ter jo naložili na voz, sami pa smo dvignili roko in se z avtostopom vrnili do-mov.

N. C.

Kaj bo s slatinskim vrelecem v Nuskovi?

Že večkrat smo slišali, da je treba urediti slatinski vrelec v Nuskovi, ki leži na travniku, nekaj metrov od glavne ceste. Pred drugo svetovno vojno, in še nekoliko časa po vojni, je bil vrelec zabetoniran. Kasneje so izko-pali vaščani dve globoki jami in položili cestne cevi. Ure-dili so dva odtoka: v prvem, manjšem, se zbira pitna sla-tina, ki pa jo zajemajo ljudje kar z rokami. Odkar izvira slatina po ceveh, je izvir mnogo manjši, ker so s cevni zamašili nekaj glavnih žil.

Vrelec je last vasi Nusko-va. Začasno skrbi zanj J. Š. Vendar bi bilo prav, če bi uredili ne samo vrelec, tem-več tudi vso okolico. Mogoče bi kazalo zasaditi ob vrelec manjši park. Dejstvo je, da hodijo v Nuskovo po slatino ljudje iz vse graške in delno cankovske občine, zato bi bi-lo dobro razmisliti o ureditvi tega slatinskega vreleca.

V. K.

To, kar je znano, pa radi pozabljamo...

da smo Slovence dobili prvi parni stroj leta 1835 v Idriji,
da je bila prva tovarna zgrajena v Angliji 1771. leta,
da je največja ladja na svetu ameriška letalonosilka »Forre-stal«, ki je dolga 311 in široka 75 m.
da so odkrili kemiki v ZDA spo-jino, ki je trikrat slajša od slad-korja.
da je Fran Miklošič, doma iz Prekije, rojen v Radomerščaku, največji slovenski jezikoslovec,
da so našli 1. 1945 na Zemlji dve milijardi in 254 milijonov ljudi.
da je največje mesto na svetu New York, ki ima nekaj nad 12 milijonov prebivalcev.
da je beseda »skarnevale« latin-skega izvora in je nastala iz »carnus navalis«, kar je predst-avljal ladjo na vozu v sprevedu srednjeveških misterijev.
da je bil Leonardo da Vinci (izg. Vinči) italijanski slikar, ki-par, pesnik in izumitelj mnogih strojev. Živel je od 1452 do 1519, da rastejo platane v območju od Italije do Himalaje. Pri nas uspe-vata dve vrsti: vzhodna in ame-riška. Platane dosežejo visoko starost, tudi do 2000 let in zra-stejo v velikanska drevesa.

PODVOJNI LOV

zanimiv šport in vzgojna zabava

V naših krajih malo vedo o podvodnem lovu ali pa nič. V naših vodah je ta vrsta ri-bolova nemogoča, ker so vode kalne. Kakor so nekaj pri-privabljal neraziskani predeli Afrike drzne pustolovce in znanstvenike, tako jih danes privablja neraziskane mor-ske globine, ki nudijo raz-iskovalcu obilo zanimivosti, zabave in razvedrila. Skupina petih prijateljev nas je kre-nila iz M. Sobote proti Jadra-nu, da se navzjemo sonca in morja v izobilju. Opratali smo si nahrbtnike, napravili frače z jeklenimi puščicami, maske z okroglim steklom, ki omo-gočajo gledanje pod vodo in šli. Toda že po nekaj dneh brezuspešnega lova smo spo-znali, da so bile naše naprave v marsičem pomanjkljive, po-trebne temeljite izpopolnitve in marsikatero spremembo. Kmalu smo spoznali ribe, če-ne po imenu, pa po njihovih navadah.

Najlažji plen so ribe ob tleh. Brezbrižno se pasejo v čredah in se podijo okrog kot kozliči. Nekaj metrov stran se potopiš in se jim približaš po tleh. Sram me je priznati, kolikokrat sem zamudil ugod-no priliko, ko riba pokaže svoj široki, svetli bok. Bil sem zamaknjen v čarobno sliko podmorskega sveta: raki pre-važajo od polžev ukradene hiše, ribice najrazličnejših ve-likosti, barv in oblik se dviga-jo in spuščajo med skalnatimi kotanjami, poraslimi z razno-vrstnimi travami, med kate-rimi so prave jase, posute s peskom. Vsak prostor je po svoje obljuden: med skalov-

jem najdeš svojevrstne pre-bivalce, v travi druge, v pe-sku zopet druge, a vsi so po svoje lepi in zanimivi.

V vodi se vidi v neko do-ločeno razdaljo, rekel bi, z večjo jasnostjo in svežino ka-kor pa na suhem, v daljavi pa predmeti izginjajo v ne-prodirni modrini.

NAS NOVI PODLIŠTEK

Z današnjo številko za-ključujemo mestne raz-glednice Iztoka Avseca »S poti po Italiji«. Za nasle-dnji podlistek smo vam pri-pravili, dragi bralci, od-lomke iz potopisne povesti člana našega uredništva Franca S r i m p f a »Ev-ro-pa — Afrika — Evropa«. Knjiga bo v kratkem izšla pri založbi Obzorja v Ma-riboru. Odlomki, ki bodo izšli v našem listu, so pr-va verzija teksta, zapisani na samem potovanju, medtem ko je avtor tekst za knjigo pozneje nekoliko spre-me-nil. Mislimo, da bomo na-šim bralcem z novim pod-listkom, ki bo izhajal okoli dva meseca, ustregli.

Uredništvo

Nekoč sem sledil veliko marogasto ribo z umazanoze-lenimi, rjavimi, rumenimi, modrimi in rdečimi progami, ki so se zlivale med seboj. Leno je plavala tik ob tleh. Opazila me je. Zlezla je za bližnjo skalo, se obrnila in

me opazovala. Zapomnil sem si mesto, ga obšel in se ji pri-bližal z druge strani, dva me-tra pod vodo. A glej, svoj to-pi gobec, nad katerim sta bili nasajeni dve izbuljeni očesi, je imela naperjen proti meni in me opazovala. Pritisnem se ob tla in počasi lezem proti njej, ona pa izza kamna in naprej. Grem po zrak, pa za njo. Bal sem se, da mi ne bi zašla v globino, tam bi jo iz-gubil, zato sem jo skušal obiti in jo napasti v smeri proti bregu. Zopet se je ustavila za skalo. Potopim se. Počasi je zlezla pod kamen. Gledala sva se. Bila je na pol obrnjena proti meni. Zdela se mi je nad meter dolga in dobri dve pedi široka. Odpirla je goheč in počasi prežvekovala vodo.

Previdno sem lezel proti njej. Zrak mi je pohajal in voda me je dvigala na po-vršino, da sem se komaj za-drževal pod njo. Riba je po-časi lezla pod kamen in izgi-njala pod njim. Napel sem gu-me, kolikor se je dalo, naglo pomeril, sprožil pod kamen in na vso moč veslal po zrak. Iz-pilnil sem vodo iz cevi, za-dihaval in pogledal navzdol: iz-za kamna se je kadilo, kakor da bi vozil parnik. Zdaj pa: kako jo dobiti izza kamna, kjer je ležala s široko razkre-čenimi plavutmi, prestrašeni-mi očmi in prebitim telesom.

Več kot pol ure sem se mu-čil, preden sem jo prinesel na površino. Ko sem jo že držal, mi je spet pošel zrak, pa jo je bilo treba spet spustiti. Bi-la je nad štiri kilograme tež-ka in preko sedemdeset centi-metrov dolga.

Lojze Stevanec

Iztok Avsec:

MESTNE RAZGLEDNICE

IZ

ITALIJE

(Vtisi s potovanja)

Zakaj sem dal tak naslov temu kratkemu sestavku o vtisih, ki sem si jih zapisal v beležnico in ki so se mi vtisnili v spomin o Gorici, o mestu, ki je ostalo onkraj naših meja?

Nisem storil tega nalašč in vendar tudi ne brez namena.

Čeprav po številu prebivalstva za dve tretjini manjša od Ljubljane, ji je Gorica močno podobna. Čisto mesto je in tudi ljudje so nam precej podobni. Saj živi v Gorici zelo veliko Slovencev. In prav Slovenci dajejo temu mestu, hoteli to ne-kateri ali ne, svoj pečat. Razen tega ima Gorica prav tako kot Ljubljana grad, s katerega se nudi očem, vse do horizonta, prav tako panorama kot ona z ljubljanskega gradu, le da tod ni v nebo štrlečega nebotičnika.

Z razliko od vseh mest, ki sem jih obiskal na bežnem po-tovanju po Italiji, je Gorica najmanj »velemestno« mesto. Sicer je v Gorici registriranih več kot deset tisoč motornih vozil; in tudi mestni promet vzdržujejo sodobni avtobusi. Toda kljub temu...

To idilično mestce, polno zelenja, parkov, drevoredov, po-staja sedaj za spoznanje živahniješe. Da, šele sedaj, ko se je pričel mali obmejni promet. Tudi trgovina si čedalje bolj utira pot.

Pripovedovali so mi, da so v Gorici v zadnjih dveh, treh letih, zrasle nove tovarne za izdelovanje likerjev, katerih je po številu tovrstnih pijač v vseh gostilnah in gostinskih obratih sodeč, v Italiji že skoraj nešteto. »Zakaj prav v Go-rici?«, sem se zanimal.

Iz preprostega razloga: za kolonialno blago in sladkor je Gorica »zona franca« (ni carine).

Ceprav ne vzbuja prav nobene pozornosti več duhovnik ali mlekarica ali desetletni fantič na »Vespi«, in čeprav je v Gorici vse polno avtomobilov najnovejših znamk in modelov, pa tudi takih, ki so »od mrtvih vstale, lahko v palači goriškega sodišča še vedno opaziš cesarsko-kraljevega »karabinerja« — policista v paradni, živobarvni uniformi iz 18. stoletja, s staro, že močno zarjavelo sabljo ob pasu... Nič čudnega za deželo, takih in podobnih nasprotij, kot je Italija.

Se ta, mimogrede zabeležena podrobnost.

Na cestah je na tisoče avtomobilov. Za marsikaterega je

to odraz visoke, »zlate« življenjske ravni in hkrati sanje tistih, ki avtomobilov nimajo.

Toda, kakšna pa je druga plat te »zlate« medalje?

Po skoraj triletni brezposelnosti je delavec, oče dveh otrok, dobil delo. Veselje — trpkó. Vendar, veselje! — Vsak mesec bo prinesel domov sedemintridesettisoč lir. Kaj zato, če znaša povprečna plača zaposlenega delavca štiridesettisoč? Kaj zato!

Klobuk z glave pred besedico »Delo«, napisano z veliko začetnico.

V Gorici je neka značilnost, ki je v drugih mestih nisem občutil, vsaj v taki meri ne. To so sejmi ob četrtkih. Vsak četrtek, ob vsakem vremenu.

Stari avtomobili, moderne poltovorne limuzine in cize se na ta dan vale v Gorico iz Trsta, Vidma, Milana in celo iz Torina.

Trgovci, trgovčiči, zastopniki raznih bolj ali manj znanih in renomiranih firm, prihajajo poskušat srečo v to obmejno mesto. Ti prizori so kot nalašč dobra paša za oči številnih gospodinj, ki te sejme redno obiskujejo.

Blago, ki je naprodaj, je slabe kakovosti, toda razmeroma poceni. Zatorej: »Kaj zato, če ni blago ravno najboljšo, le da je poceni!« Kajti italijanske gospodinje so prisiljene premisliti o vsaki izdatni liri.

Običajno je to blago z napako, ki ga trgovci kupujejo »na počez« v raznih tovarnah. Vse, prav vse so v stanju ti ljudje storiti, samo da se zaslužijo. Prodajajo vse od najrazličnejših gospodinjskih potrebščin, vse do »ultra-nylon« nogavic in blaga za obleko, ki se sploh ne mečka; vse to je naprodaj »skoraj« zastoj.

Zanimivo je opazovati te trgovčiče in od njih priložnostno najete prodajalce, ki so običajno južnjaki. Res, svojo obrt po-znajo nadvse dobro.

Težko je opisati potek te prodaje. Težko se je že zgolj živjeti v njihov temperament, ki se izraža na več načinov in je nam v marsičem precej tuj. Toda — uspeh je očiten. Po močno znižanih cenah jim uspe prodati večino blaga.

Priznati moram: to je trd kruh. Zaslužen z vsakdanjo skrbjo za obstoj, za »prostorček pod soncem«. — In vendar vabljiv kruh. Vabljiv za mnoge. Zato se ga oklepajo vedno znova, kajti trgovina je v Italiji pojem.

Da, tudi tu na sejmu sem lahko spoznal delček Italije.

Pičlih deset minut hoda od središča Gorice je meja. Meja, ki loči dve državi. Meja, katero je v sreih težko priznati...